

Województwo
Śląskie

Diagnoza sytuacji w obszarze ekonomii społecznej w województwie śląskim – edycja 2024

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego, wrzesień 2024

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

© Copyright by Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego

Opracowanie

Katarzyna Wędzicha

Konsultacja merytoryczna

dr Ryszard Skrzypiec

Materiał pt. *Diagnoza sytuacji w obszarze ekonomii społecznej w województwie śląskim – edycja 2024* powstał w ramach Terytorialnego Obserwatorium Rozwoju Usług Społecznych Województwa Śląskiego

TORUS

Katowice, wrzesień 2024

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	8
2. Charakterystyka województwa śląskiego.....	14
3. Najważniejsze wnioski nt. kondycji sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim ...	16
4. Szczegółowe informacje nt. sektora ekonomii społecznej.....	16
4.1. Podmioty sektora ekonomii społecznej.....	17
4.1.1. Przedsiębiorstwa społeczne, w tym spółdzielnie socjalne	17
4.1.2. Jednostki reintegracyjne	23
4.1.3. Organizacje non – profit, w tym organizacje pożytku publicznego	33
4.2. System wsparcia sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim	38
5. Aneks.....	41

Wykaz skrótów

AKSES	System akredytacji i standardów działania instytucji wsparcia ekonomii społecznej
bd	brak danych
CIS	centrum integracji społecznej
ES	ekonomia społeczna
FE SL	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027
GUS	Główny Urząd Statystyczny
JST	jednostka samorządu terytorialnego
KIS	klub integracji społecznej
KPRES	Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej
KRS	Krajowy Rejestr Sądowy
m.	miasto (dotyczy miast na prawach powiatu)
MRPiPS	Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
OPP	organizacja pożytku publicznego
OWES	ośrodek wsparcia ekonomii społecznej
PES	podmiot ekonomii społecznej
PS	przedsiębiorstwo społeczne
ROPS	regionalny ośrodek polityki społecznej
RPO	Regionalny Program Operacyjny
TORUS	Terytorialne Obserwatorium Rozwoju Usług Społecznych
WTZ	warsztat terapii zajęciowej
ZAZ	zakład aktywności zawodowej

Wykaz definicji

Działalność pożytku publicznego - to działalność społecznie użyteczna, prowadzona przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Działalność pożytku publicznego mogą prowadzić organizacje pozarządowe i podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 ustawy, w szczególności: osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego, stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego; spółdzielnie socjalne; spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy o sporcie¹, które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników².

Ekonomia społeczna – to działalność na rzecz społeczności lokalnej w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej, tworzenia miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz świadczenia usług społecznych, realizowana w formie działalności gospodarczej, działalności pożytku publicznego i innej działalności o charakterze odpłatnym³.

Ekonomia solidarna – to część ekonomii społecznej, której podstawowym celem jest aktywizacja zawodowa i integracja społeczna, w tym reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Organizacje pozarządowe lub podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie – są to organizacje, które mogą prowadzić działalność pożytku publicznego, takie jak: osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego⁴.

Podmioty ekonomii społecznej – to podmioty prowadzące działalność gospodarczą lub odpłatną działalność pożytku publicznego w ramach przedsiębiorczości społecznej. Wyróżniają się m.in. nadrzędnością celów społecznych nad celami ekonomicznymi oraz świadczeniem usług dla członków, pracowników lub wspólnoty nad kategoriami zysku. Są prowadzone w sposób partycypacyjny oraz zarządzane autonomicznie. Mają za zadanie aktywizację zawodową i społeczną osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub realizację usług społecznych. Zgodnie z ustawą o ekonomii społecznej do PES zalicza się: spółdzielnie socjalne, warsztaty terapii zajęciowej i zakłady aktywności zawodowej, centra integracji społecznej lub kluby integracji społecznej, spółdzielnie pracy, w tym spółdzielnie inwalidów, spółdzielnie niewidomych oraz spółdzielnie produkcji rolnej, organizacje pozarządowe z wyłączeniem organizacji partii

¹ Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1599 i 2185).

² Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 571), art. 3, ust. 3, pkt 1.

³ Ustawa o ekonomii społecznej z dnia 5 sierpnia 2022 r. (Dz.U. z 2023 r. poz. 1429), art. 2, pkt 1.

⁴ Ustawa o działalności pożytku publicznego..., op. cit., art. 3, ust. 3, pkt 1.

politycznych, europejskich partii politycznych, związków zawodowych i organizacji pracodawców, samorządów zawodowych, fundacji utworzonych przez partie polityczne i europejskich fundacji politycznych⁵.

Podmioty reintegracyjne – to jednostki prowadzące głównie działalność reintegracyjną społeczną i zawodową dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Do grupy tej zaliczamy: zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej, centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej⁶.

Podmioty sfery gospodarczej – to podmioty, które nie posiadają wszystkich cech przedsiębiorstwa społecznego, a które zostały utworzone w związku z realizacją celu społecznego lub dla których cel społeczny jest racją bytu działalności komercyjnej⁷.

Przedsiębiorstwo społeczne – to podmiot, który spełnia łącznie warunki:

- prowadzi zarejestrowaną w KRS działalność gospodarczą, której celem jest integracja społeczna i zawodowa określonych kategorii osób (bezrobotnych, niepełnosprawnych) lub realizacja usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym przy jednoczesnej realizacji celów prozatrudnieniowych;
- nie dystrybuuje zysku lub nadwyżki bilansowej pomiędzy udziałowców, akcjonariuszy lub pracowników, a przeznaczają go na wzmocnienie potencjału przedsiębiorstwa oraz na reintegrację zawodową i społeczną lub na działalność pożytku publicznego prowadzoną na rzecz społeczności lokalnej, w której działa;
- jest zarządzany na zasadach demokratycznych lub posiada co najmniej ciało konsultacyjno-doradcze z udziałem pracowników lub innych interesariuszy, zaś wynagrodzenia kadry są ograniczone limitami⁸.

Reintegracja społeczna – to działania mające na celu odbudowanie lub nabycie i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu, w tym rehabilitację społeczną osób z niepełnosprawnościami⁹.

Reintegracja zawodowa - to działania służące nabyciu nowych kwalifikacji, kompetencji, wiedzy i umiejętności w celu odbudowania lub uzyskania i utrzymania zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy i awansu zawodowego, w tym rehabilitacji osób niepełnosprawnych¹⁰.

Spółdzielnie socjalne – to przedsiębiorstwa funkcjonujące w oparciu o przepisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 roku o spółdzielniach socjalnych. Określono w niej, że działają na rzecz: społecznej oraz zawodowej reintegracji jej członków, a także, że te działania nie są wykonywane w ramach prowadzonej działalności gospodarczej¹¹.

⁵ Ustawa o ekonomii społecznej..., op. cit., art. 2, pkt 5.

⁶ Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, *Czym jest ekonomia społeczna*, <https://www.gov.pl/web/rodzina/ekonomia-spoeczna-i-solidarna-1> [odczyt 28.06.2024 r.].

⁷ Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, *Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej*, Warszawa 2022 r., s. 9-10.

⁸ Ibidem, s. 10-11.

⁹ Ustawa o ekonomii społecznej, op. cit., art. 2, pkt 7.

¹⁰ Ibidem, art. 2, pkt 8.

¹¹ Ustawa o spółdzielniach socjalnych z dnia 27 kwietnia 2006 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 802), art. 2, pkt 1-2.

System wsparcia ekonomii społecznej – to zespół działań służący rozwojowi ekonomii społecznej. Rozwój ten podlega wsparciu przez władze publiczne, w szczególności przez koordynację działań na rzecz rozwoju, pomoc w tworzeniu podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych, udzielanie tym podmiotom wsparcia. Usługi wsparcia realizowane są poprzez upowszechnianie idei i zasad ekonomii społecznej, tworzenie podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych oraz wpieranie prowadzonej przez nie działalności, wsparcie działań reintegracyjnych, wsparcie w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego oraz wzmacnianie potencjału kadrowego, finansowego i innowacyjnego omawianych podmiotów¹².

¹² Ustawa o ekonomii społecznej..., op. cit., art. 28-29.

1. Wprowadzenie

Podmioty ekonomii społecznej i solidarnej są ważnym elementem aktywizacji i integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz pełnią istotną rolę jako dostarcyciele usług użyteczności publicznej i realizatorzy zadań z zakresu rozwoju lokalnego. Istnienie podmiotów sektora ekonomii społecznej jest między innymi odpowiedzią na potrzebę zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, np. długotrwale bezrobotnych lub niepełnosprawnych. Poza tym mogą również uzupełniać zapotrzebowanie na rynkowe oraz państwowe towary i usługi, a także wspomagać rozwiązywanie problemów społecznych. Aktywna polityka społeczna może wykorzystywać ekonomię społeczną jako jedno z istotniejszych narzędzi. Wymaga to jednak zbudowania i funkcjonowania zaplecza instytucjonalnego, które ma na celu zapewnienie wysokiej jakości wsparcia udzielanego podmiotom sfery ekonomii społecznej¹³.

Zgodnie z ustawową definicją ekonomia społeczna to „(...) działalność podmiotów ekonomii społecznej na rzecz społeczności lokalnej w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej, tworzenia miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz świadczenia usług społecznych, realizowana w formie działalności gospodarczej, działalności pożytku publicznego i innej działalności o charakterze odpłatnym”¹⁴.

Na sektor ekonomii społecznej składają się podmioty ekonomii społecznej, które realizują zadania wyznaczone ustawową definicją oraz system wsparcia tych podmiotów. PES, prowadząc działalność gospodarczą lub odpłatną działalność pożytku publicznego, mają za zadanie aktywizację zawodową i społeczną osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub realizację usług społecznych, a także nie prywatyzują zysku lub nadwyżki bilansowej i są zarządzane w sposób partycypacyjny¹⁵.

Do grupy podmiotów ekonomii społecznej zaliczają się:

- spółdzielnie socjalne;
- warsztaty terapii zajęciowej i zakłady aktywności zawodowej;
- centra integracji społecznej i kluby integracji społecznej;
- spółdzielnie pracy, w tym spółdzielnie inwalidów i spółdzielnie niewidomych oraz spółdzielnie produkcji rolnej;
- organizacje pozarządowe, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2022 r. poz. 1327 i 1265)¹⁶, z wyjątkiem partii politycznych, europejskich partii politycznych, związków zawodowych i organizacji pracodawców, samorządów zawodowych, fundacji utworzonych przez partie polityczne i europejskich fundacji politycznych;
- podmioty, o którym mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1, 2 lub 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie¹⁷.

¹³ Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, *Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej...*, op. cit., Warszawa 2022 r.

¹⁴ Ustawa o ekonomii społecznej..., op. cit., art. 2, pkt 1.

¹⁵ Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, *Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej...*, op. cit., Warszawa 2022 r., s. 9-10.

¹⁶ Według art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie organizacjami pozarządowymi są, niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu przepisów o finansach publicznych, i niedziałające w celu osiągnięcia zysku, osoby prawne lub jednostki nieposiadające osobowości prawnej utworzone na podstawie przepisów ustaw, w tym fundacje i stowarzyszenia.

¹⁷ Ustawa o ekonomii społecznej..., op. cit., art. 2, pkt 5.

Do podmiotów, o których mowa w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w art. 3 ust 3 zaliczamy:

- osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego;
- stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego;
- spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1599 i 2185), które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

Status przedsiębiorstwa społecznego mogą posiadać PES, o których mowa w art. 2 pkt 5 lit. a oraz d-f ustawy o ekonomii społecznej prowadzące działalność gospodarczą, o ile realizują wyznaczone cele społeczne, a osiągnięty zysk inwestują w ich osiągnięcie¹⁸. Kolejnymi kryteriami są: brak kontroli ze strony JST, prowadzenie działalności w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub realizacji usług społecznych, zatrudnianie co najmniej 3 pracowników z czego co najmniej 30% to osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, posiadanie organu konsultacyjno-doradczego, spełniania kryterium ograniczeń wg art. 8 ust. 1 ustawy o ekonomii społecznej oraz spełnienie zasad przeznaczenia zysku/nadwyżki finansowej¹⁹.

Proces weryfikacji PS jest zależny od rodzaju prowadzonej działalności. W przypadku przedsiębiorstw społecznych prowadzących działalność gospodarczą weryfikowany jest na podstawie aktualnego odpisu z KRS. W przypadku prowadzenia działalności odpłatnej pożytku publicznego lub innej działalności o charakterze odpłatnym weryfikuje się go na podstawie statutu lub umowy równoważnej lub uchwały potwierdzającej fakt prowadzenia działalności odpłatnej pożytku publicznego przez PES lub ostatniego zatwierdzonego sprawozdania finansowego. Według ustawy o ekonomii społecznej status przedsiębiorstwa społecznego mogą posiadać podmioty ekonomii społecznej, m.in. spółdzielnie socjalne, które nie pozostają pod kontrolą Skarbu Państwa, JST, państwowej lub samorządowej osoby prawnej, lub osoby fizycznej z wyjątkiem spółdzielni socjalnych założonych przez organizacje pozarządowe w rozumieniu przepisów o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie lub jednostki samorządu terytorialnego²⁰.

Szczególną grupę PS stanowią spółdzielnie socjalne. Nie wszystkie aktywne spółdzielnie socjalne znajdują się w rejestrze PS. Proces weryfikacji spełnienia warunków PS przez spółdzielnie socjalne przebiega na innych zasadach niż w przypadku pozostałych podmiotów ekonomii społecznej, tzn. do weryfikacji spółdzielni socjalnej jako PS nie potrzebny jest statut, umowa spółki, czy inne dokumenty o tym charakterze²¹. Celem działania spółdzielni socjalnych jest prowadzenie wspólnego przedsiębiorstwa w oparciu o osobistą pracę jej członków oraz pracowników²².

¹⁸ Ustawa o ekonomii społecznej..., op. cit., art. 3, pkt 1.

¹⁹ A. Górak, K. Jarosz, D. Kurcman, *Poradnik w zakresie przyznania statusu Przedsiębiorstwa Społecznego* <https://www.gov.pl/attachment/1707a976-b9cb-465c-b54f-bb2b03d6c836>

²⁰ Ustawa o ekonomii społecznej..., op. cit., art. 3, pkt 2; ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów z dnia 16 lutego 2007 r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 594), art. 4, pkt 4; ustawa o spółdzielniach socjalnych..., op. cit., art. 4, ust. 2, pkt 2.

²¹ Ustawa o ekonomii społecznej..., op. cit., art. 12, ust. 3-4.

²² Ustawa o spółdzielniach socjalnych..., op. cit., art. 2, ust. 1.

Organizacje pożytku publicznego zaliczają się do sektora non-profit. Są organizacjami pozarządowymi w formie stowarzyszeń, fundacji, spółek akcyjnych i spółek z ograniczoną odpowiedzialnością nieprowadzących w celu osiągnięcia zysku. Status OPP otrzymuje się, zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z chwilą wpisania organizacji do Krajowego Rejestru Sądowego²³. Nie może go jednak otrzymać spółdzielnia socjalna ani stowarzyszenie jednostek samorządu terytorialnego.

System wsparcia ekonomii społecznej składa się z regulacji prawnych, dokumentów operacyjno-wdrożeniowych oraz podmiotów, w tym ciał konsultacyjno-doradczych. Aktem prawnym regulującym działanie OWES jest ustawa o ekonomii społecznej z dnia 5 sierpnia 2022 r. W otoczeniu prawnym systemu wsparcia znajdują się również rozporządzenia i uchwały związane m.in. z przyjęciem programów rozwojowych dla kraju i regionów. Dokumenty o charakterze operacyjno-wdrożeniowym, na poziomie kraju to *Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 r. Ekonomia Solidarności Społecznej*, a na poziomie województwa *Regionalny program rozwoju ekonomii społecznej w województwie śląskim*.

Podmioty można podzielić na: zajmujące się wyznaczaniem kierunków działań (np. Krajowy Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej, Regionalny Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej), wspierające (np. OWES, PFRON, JST), koordynujące (np. Dział Ekonomii Społecznej w ROPS) oraz samoorganizacje (np. Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych, Śląska Rada Podmiotów Reintegracyjnych, itd.).

W ramach systemu wsparcia ekonomii społecznej w województwie śląskim funkcjonuje siedem akredytowanych ośrodków wsparcia ekonomii społecznej²⁴. Sześć z nich uzyskało dofinansowanie działalności OWES w ramach programu *Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027*. Każdy z nich działa na obszarze wskazanych powiatów, które obejmuje swoim wsparciem. Status OWES oraz akredytację na 2 lata otrzymują ośrodki spełniające kryteria określone w ustawie o ekonomii społecznej z dnia 5 sierpnia 2022 r. oraz zarządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 kwietnia 2016 r. w sprawie nadania akredytacji przez System Akredytacji i Standardów Działania Instytucji Wsparcia Ekonomii Społecznej²⁵.

System AKSES służy wprowadzeniu spójnych zasad i norm działania OWES. Standaryzacja procedur, dzięki zapewnianiu wysokiej jakości usług wspierających, ma na celu rozwój ekonomii społecznej w Polsce²⁶. Katalog usług wsparcia prowadzonych przez OWES obejmuje m.in.:

- animację lokalną - organizowaną w szczególności w formie: spotkań animacyjnych, diagnozy środowiska lokalnego, budowania partnerstwa w celu powstania lub rozwoju PES/PS, dialogu obywatelskiego;
- tworzenie podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych, w tym wsparcie prowadzonej przez nie działalności i powstawania miejsc pracy – OWES posiada wdrożone schematy indywidualnego prowadzenia klienta, które obejmują m.in.: tworzenie PES przez osoby fizyczne i/lub prawne, uzyskanie statusu PS oraz tworzenie partnerstw;
- wsparcie działań reintegracyjnych podejmowanych przez przedsiębiorstwo społeczne oraz ich finansowanie – usługi wsparcia mogą dotyczyć wsparcia indywidualnego lub grupowego oraz są koordynowane przez specjalistów w tym zakresie i obejmują w szczególności wspieranie PS w przygotowywaniu i realizacji indywidualnego planu reintegracyjnego dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;

²³ Ustawa o działalności pożytku publicznego..., op. cit., art. 22.

²⁴ MRPiPS, Departament Ekonomii Społecznej i Solidarnej, <https://wykazowes.ekonomiaspoleczna.gov.pl/owes.html> [odczyt 28.06.2024 r.].

²⁵ MRPiPS, Departament Ekonomii Społecznej i Solidarnej, <https://www.ekonomiaspoleczna.gov.pl/co-robimy/akredytacja-i-status-owes/wykaz-akredytowanych-owes/> [odczyt 28.06.2024 r.].

²⁶ Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Toruniu, <https://ekonomia-spoleczna.com.pl/> [odczyt 28.06.2024 r.].

- wsparcie podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego – obejmuje co najmniej: analizę dostępności aktualnych zamówień publicznych, motywowanie do monitorowania i składania ofert przez PES/PS oraz pomoc w opracowywaniu i składaniu ofert i udzielanie informacji o możliwości udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego;
- wzmacniania potencjału przedsiębiorstw społecznych oraz udzielania im wsparcia biznesowego²⁷.

Wyżej wymienione usługi prowadzone są przy pomocy takich instrumentów, jak m.in.: udzielanie wsparcia finansowego, doradztwo, szkolenia oraz partnerstwa²⁸.

Raport pt. *Diagnoza sytuacji sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim – edycja 2024* został opracowany w ramach realizacji zadania Terytorialnego Obserwatorium Rozwoju Usług Społecznych (TORUS) będącego elementem projektu *Koordinacja działań w zakresie polityki społecznej – ROPS WSL*. Projekt współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach programu *Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027*, Priorytet FERS.04.00 *Spójność społeczna i zdrowie*, Działanie FERS.04.13 *Wysokiej jakości system włączenia społecznego*.

W uwzględnianym w raporcie zakresie czasowym sektor ekonomii społecznej w Polsce opiera się m.in. na *Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 r.* Jego pierwotna wersja została przyjęta uchwałą z 12 sierpnia 2014 r.²⁹ zgodnie z Umową Partnerstwa Rządu RP oraz Komisji Europejskiej dotyczącą perspektywy finansowej na lata 2014-2020 w zakresie Celu Tematycznego 9 *Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją*. W 2019 r. przeprowadzono modyfikację tego dokumentu, która objęła m.in. wydłużenie perspektywy programu do 2023 r.³⁰ W 2022 r. przeprowadzono kolejną aktualizację i wydłużenie okresu obowiązywania do 2030 r.³¹ KPRES określa także istotne ramy i założenia interwencji współfinansowanej z Unii Europejskiej w perspektywie finansowej 2021-2027 w zakresie Celu Tematycznego CP 4 *Europa o silniejszym wymiarze społecznym z obszaru włączenie i integracja społeczna*³².

Samorząd Województwa Śląskiego podejmuje działania na rzecz rozwoju ekonomii społecznej od 2008 roku, w którym to zostały ogłoszone pierwsze konkursy w ramach Poddziałania 7.2.2 *Wsparcie ekonomii społecznej Priorytetu VII Promocja integracji społecznej Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013*. W 2011 roku Zarząd Województwa Śląskiego, uchwałą nr 3592/110/IV/2011 z dnia 29 grudnia 2011 roku, powołał *Wojewódzki Zespół ds. Ekonomii Społecznej*, którego zadaniem było przygotowanie *Wieloletniego regionalnego planu działań na rzecz promocji i upowszechnienia ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w województwie śląskim na lata 2012-2020*. Dokument ten został przyjęty uchwałą z dnia 25 kwietnia 2013 roku. *Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej*, zobowiązał regionalne ośrodki polityki społecznej do stworzenia pionu koordynacji działań w obszarze ekonomii społecznej w województwie oraz przygotowania i wdrożenia do realizacji, w imieniu samorządów województw, regionalnych programów ekonomii społecznej. W strukturze Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego funkcjonuje Dział Ekonomii Społecznej, który odpowiada za koordynację i realizację działań z tego obszaru.

²⁷ MRPiPS, Departament Ekonomii Społecznej i Solidarnej, <https://www.ekonomiaspoleczna.gov.pl/co-robimy/akredytacja-i-status-owes/standardy-owes/> [odczyt 28.06.2024 r.].

²⁸ MRPiPS, Departament Ekonomii Społecznej i Solidarnej, <https://www.ekonomiaspoleczna.gov.pl/co-robimy/akredytacja-i-status-owes/standardy-owes/> [odczyt 28.06.2024 r.].

²⁹ Uchwała nr 164 Rady Ministrów z dnia 12 sierpnia 2014 r. (M.P. poz. 811, ze zm.).

³⁰ Uchwała nr 11 Rady Ministrów z dnia 31 stycznia 2019 r. (M.P. poz. 214).

³¹ Uchwała nr 212 Rady Ministrów z dnia 26 października 2022 r. (M.P. poz. 1171)

³² *Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej...*, op. cit., s. 4-6.

Niniejsze opracowanie składa się z 5 rozdziałów. Rozdział pierwszy obejmuje wprowadzenie do tematu ekonomii społecznej, podmiotów tej sfery oraz infrastruktury wsparcia. W drugim rozdziale przedstawiono charakterystykę województwa śląskiego oraz wykorzystany w poniższej analizie podział województwa na podregiony i powiaty. Klasyfikacja otrzymanych wniosków ze względu na ich wpływ (negatywny - neutralny - pozytywny) została przedstawiona w rozdziale 3. W rozdziale czwartym opracowano szczegółowe informacje na temat sektora ekonomii społecznej. Został on podzielony na dwa podrozdziały. W pierwszym z nich skupiono się na analizie podmiotów sektora ekonomii społecznej. Drugi podrozdział skupia się na zagadnieniach dotyczących obszaru wsparcia ekonomii społecznej, czyli funkcjonowaniu OWES. Analizie został poddany poziom wykonania zaplanowanych wskaźników w latach 2018-2023 oraz liczba OWES posiadających akredytację aktualną na czerwiec 2024. Ostatni rozdział niniejszego raportu stanowi aneks, w którym zawarto wskaźniki zaplanowane dla OWES oraz poziom ich realizacji.

Niniejszy raport powstał w oparciu m.in. o: *Krajowy program rozwoju ekonomii społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej, Regionalny program rozwoju ekonomii społecznej w województwie śląskim do roku 2020*, wykaz przedsiębiorstw społecznych, dane uzyskane z wyszukiwarki KRS, projekt *Programu przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu w województwie śląskim na lata 2024-2028* oraz artykuły naukowe. Dane wykorzystane do stworzenia analiz pochodzą z *Banku Danych Lokalnych GUS, Krajowego Rejestru Sądowego, Rejestru Jednostek Pomocy Społecznej*, danych własnych ROPS oraz ze strony internetowej prowadzonej przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Informacje zostały przedstawione w ujęciu statycznym z podziałem na województwa a na poziomie województwa śląskiego na podregiony oraz powiaty. Zastosowane ujęcie dynamiczne obejmuje dwa okresy: 2012-2022 oraz 2019-2022. Poszczególne przedziały czasowe i aktualność danych może się różnić z uwagi na zróżnicowanie źródeł i daty ich publikacji.

Opracowany materiał dostarcza stosunkowo pozytywne wnioski na temat kondycji sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim. Zarówno w przypadku liczebności jednostek reintegracyjnych, jak i organizacji sektora non-profit zanotowano tendencję wzrostową. Również liczba powstałych miejsc pracy w PS z roku na rok rośnie.

Jednak pomimo wzrostu liczby organizacji sektora non-profit województwo śląskie wg stanu na koniec 2022 roku wciąż utrzymuje się na ostatnim miejscu w rankingu województw pod względem wartości wskaźnika liczby organizacji non-profit w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców.

System wsparcia sektora ekonomii społecznej, rozwijany w poprzedniej perspektywie finansowej i podsumowany w 2023 roku, osiągnął założone indywidualnie przez poszczególne OWES wskaźniki, a nawet je przekroczył. Co więcej, liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) na koniec 2023 wyniosła 1 680, czyli o 45% więcej niż zostało to założone w wartościach docelowych. Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych wyniosła 1912, przekraczając o 7% zakładaną wartość.

W raporcie o stanie ekonomii społecznej w województwie śląskim zróżnicowanie okresów, w których monitorowane są poszczególne wskaźniki wynika z różnych okresów udostępniania statystyk. W rozdziale „Podmioty sektora ekonomii społecznej” analiza została sporządzona na podstawie danych zastanych, dostępnych w różnego rodzaju rejestrach i sprawozdaniach, które są publikowane za różne okresy (przykładowo, w przypadku jednostek reintegracyjnych, na dzień sporządzenia raportu nie były dostępne statystyki za rok 2023).

Sektor ekonomii społecznej i jego otoczenie

Źródło: opracowanie własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego.

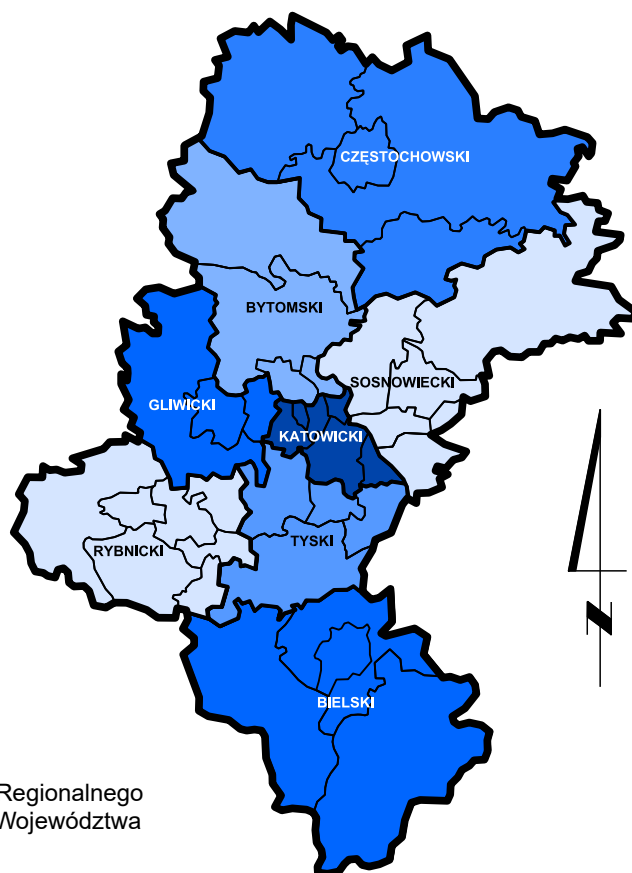
2. Charakterystyka województwa śląskiego

Województwo śląskie składa się ze 167 gmin, w tym 49 miejskich, 23 miejsko-wiejskich oraz 95 wiejskich. Gminy te tworzą 36 powiatów, w tym 19 miast na prawach powiatu oraz 17 powiatów ziemskich. Województwo śląskie jest jedynym województwem w Polsce, w którym jest więcej miast na prawach powiatu niż powiatów ziemskich³³.

Dla celów statystyki regionalnej województwo zostało podzielone na 8 podregionów:³⁴

1. **bielski** – obejmujący powiaty: bielski, cieszyński, żywiecki, m. Bielsko-Biała;
2. **bytomski** – obejmujący powiaty: lubliniecki, tarnogórski, m. Bytom, m. Piekary Śląskie;
3. **częstochowski** – obejmujący powiaty: częstochowski, kłobucki, myszkowski, m. Częstochowa;
4. **gliwicki** – obejmujący powiaty: gliwicki, m. Gliwice, m. Zabrze;
5. **katowicki** – obejmujący powiaty: m. Chorzów, m. Katowice, m. Mysłowice, m. Ruda Śląska, m. Siemianowice Śląskie, m. Świętochłowice;
6. **rybnicki** – obejmujący powiaty: raciborski, rybnicki, wodzisławski, m. Jastrzębie-Zdrój, m. Rybnik, m. Żory;
7. **sosnowiecki** – obejmujący powiaty: będziński, zawierciański, m. Dąbrowa Górnicza, m. Jaworzno, m. Sosnowiec;
8. **tyski** – obejmujący powiaty: mikołowski, pszczyński, bieruńsko-lędziński, m. Tychy.

Podział województwa śląskiego na podregiony

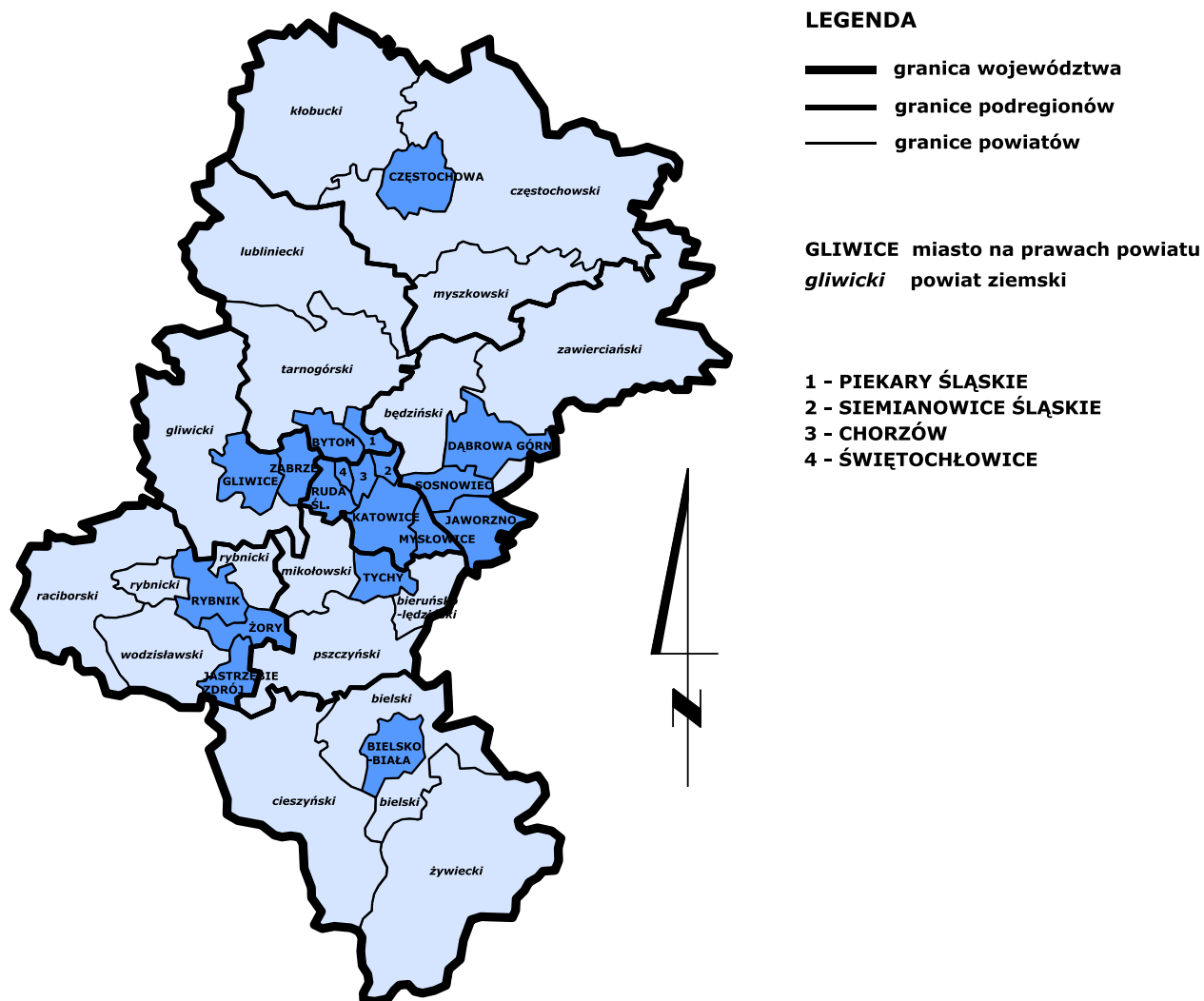

Źródło: opracowanie własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego.

³³ Główny Urząd Statystyczny, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 31.10.2023 r.].

³⁴ Ibidem.

Podział województwa śląskiego na powiaty

Źródło: opracowanie własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego.

3. Najważniejsze wnioski nt. kondycji sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim

Łączna liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych w wyniku działalności OWES w latach 2018-2023 przekroczyła planowany wynik o 7%.

Zaplanowane w poszczególnych OWES w województwie śląskim wskaźniki dotyczące wsparcia ekonomii społecznej w okresie 2018-2023 zostały przez nie osiągnięte lub nawet je przekroczone.

W latach 2019-2021 nastąpił wzrost liczby miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych powstałych w wyniku dofinansowania z RPO.

W latach 2012-2022 wskaźnik wzrostu liczby uczestników CIS był wyższy od średniej krajowej.

W 2022 r. organizacje sektora non-profit z obszaru województwa śląskiego osiągnęły jedno z najwyższych przychodów łącznych na tle kraju, a średnie przychody ogólne na jedną organizację plasowały województwo na 2 miejscu wśród wszystkich województw.

W latach 2020-2022 nastąpił wzrost liczby organizacji sektora non-profit.

Województwo śląskie charakteryzuje się najwyższą liczbą OWES z akredytacją na lata 2023-2025 na tle kraju.

Wskaźnik liczby placówek CIS na 100 tys. mieszkańców plasuje województwo na 5 miejscu wśród wszystkich województw.

Najniższe zagęszczenie liczby przedsiębiorstw społecznych oraz jednostek reintegracyjnych występuje w zachodniej części województwa śląskiego.

W latach 2020-2022 nastąpił spadek ogólnej liczby jednostek reintegracyjnych.

Poziom wskaźnika liczby jednostek reintegracyjnych na 10 tys. mieszkańców plasuje województwo śląskie na 12 miejscu wśród wszystkich województw.

W latach 2012-2022 wskaźnik zmiany liczby zatrudnionych w ZAZ i uczestników WTZ był niższy od średniej krajowej, a wskaźnik liczby zatrudnionych w ZAZ w 2022 r. uplasował województwo śląskie na 9 miejscu wśród wszystkich województw.

Wskaźnik aktywnych przedsiębiorstw społecznych i spółdzielni socjalnych na 100 tys. mieszkańców plasuje województwo na 11 miejscu wśród wszystkich województw.

Wskaźnik liczby placówek ZAZ na 100 tys. mieszkańców plasuje województwo na 11 miejscu wśród wszystkich województw.

W ¼ powiatów województwa śląskiego nie funkcjonują przedsiębiorstwa społeczne.

Województwo śląskie charakteryzuje się najniższym wskaźnikiem liczby WTZ na 100 tys. mieszkańców wśród wszystkich województw.

Województwo śląskie charakteryzuje się najniższym wskaźnikiem liczby organizacji sektora non-profit na 10 tys. mieszkańców wśród wszystkich województw.

4. Szczegółowe informacje nt. sektora ekonomii społecznej

4.1. Podmioty sektora ekonomii społecznej

Rozdział skupia się na charakterystyce sektora podmiotów ekonomii społecznej oraz zmianach jakie zaszły w tym sektorze w badanym okresie czasu. Zawiera analizę statyczną oraz dynamiczną w perspektywie krótko- i średniookresowej, w okresie pomiędzy rokiem 2012 a 2022. Analiza statyczna pozwoliła na poznanie struktury sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim, podczas gdy analiza dynamiczna skupiła się na zmianach i tendencjach, jakie miały miejsce w ciągu ostatniej dekady. Do zbioru analizowanych podmiotów wchodzi przedsiębiorstwa społeczne, w tym spółdzielnie socjalne, podmioty reintegracyjne (CIS, KIS, ZAZ, W TZ) oraz organizacje sektora non-profit, w tym organizacje pożytku publicznego. Analiza uwzględnia sytuację w województwie śląskim oraz jego pozycję na tle innych województw i kraju. Do opracowania zostały wykorzystane dane z *Banku Danych Lokalnych GUS*, KRS, Rejestru Jednostek Pomocy Społecznej oraz Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Na rok 2023 została wprowadzona zmiana rozporządzenia w sprawie badań statystycznych statystyki publicznej. Zawarto w niej m.in. informacje, że formy i terminy udostępniania przez GUS informacji statystycznych dot. ekonomii społecznej mają przypadać na okres pomiędzy grudniem 2024 a lipcem 2025³⁵.

4.1.1. Przedsiębiorstwa społeczne, w tym spółdzielnie socjalne

Poniższy podrozdział przedstawia informacje na temat funkcjonowania przedsiębiorstw społecznych w województwie śląskim i w kraju wg stanu na 24.06.2024 r. Szczególny nacisk położono na pewną grupę PS, czyli spółdzielnie socjalne. Analiza ma na celu przedstawienie sytuacji w województwie śląskim na tle innych województw i kraju. Zastosowano analizę statyczną pozwalającą na przedstawienie najważniejszych kwestii dotyczących PS w możliwie najaktualniejszym zakresie. Analiza dynamiczna dotyczy liczby miejsc pracy powstałych w PS w wyniku udzielonych dofinansowań w latach 2019-2021. Dane związane z liczbą PS pochodzą z *Rejestru Jednostek Pomocy Społecznej*. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż nie każda spółdzielnia socjalna została ujęta na liście PS, co reguluje ustawa o ekonomii społecznej w treści art. 3 pkt 2. W związku z brakiem pełnych danych w wyszukiwarce KRS odnośnie liczby spółdzielni socjalnych w poszczególnych powiatach województwa śląskiego, analiza została przeprowadzona jedynie na tle kraju.

Sytuacja w latach 2019-2021, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba utworzonych miejsc pracy w PS:
 - w 2019 roku: 565;
 - w 2020 roku: 423;
 - w 2021 roku: 785.
- Zmiana liczby utworzonych miejsc pracy w PS: wzrost o 220.
- Wskaźnik zmiany liczby aktywnych³⁶ organizacji sektora non-profit w latach 2019-2021: 39%.

³⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów zmieniające rozporządzenie w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2023 z dnia 3 lipca 2023 r. (Dz.U. z 2023 r., poz. 1282).

³⁶ Określenie „aktywne” odnosi się do jednostek prowadzących działalność na dzień zebrania danych. Termin „aktywne” został przyjęty na podstawie nazewnictwa używanego w opracowaniu GUS *Centra integracji*

Śląskie na tle kraju w 2024 roku, stan na 24.06.2024 r.

- Liczba aktywnych PS:
 - w województwie śląskim: 127;
 - w Polsce: 972;
 - najwyższa wartość wśród województw – podkarpackie – 137;
 - najniższa wartość wśród województw – podlaskie – 13;
 - pozycja województwa śląskiego: 2.
- Wskaźnik liczby aktywnych PS na 100 tys. mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 2,9;
 - w Polsce: 2,6;
 - najwyższa wartość wśród województw – podkarpackie – 6,6;
 - najniższa wartość wśród województw – mazowieckie – 1,1;
 - pozycja województwa śląskiego: 6.
- Liczba aktywnych spółdzielni socjalnych:
 - w województwie śląskim: 209;
 - w Polsce: 2 132;
 - najwyższa wartość wśród województw – wielkopolskie - 248;
 - najniższa wartość wśród województw – opolskie - 57;
 - pozycja województwa śląskiego: 2.
- Wskaźnik liczby aktywnych spółdzielni socjalnych na 100 tys. mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 4,8;
 - w Polsce: 5,6;
 - najwyższa wartość wśród województw – lubuskie – 14,8;
 - najniższa wartość wśród województw – mazowieckie – 3,7;
 - pozycja województwa śląskiego: 11.
- Liczba aktywnych spółdzielni socjalnych zarejestrowanych jako PS:
 - w województwie śląskim: 29;
 - w Polsce: 397;
 - najwyższa wartość wśród województw - lubelskie - 67;
 - najniższa wartość wśród województw - podlaskie - 5;
 - pozycja województwa śląskiego: 5.
- Wskaźnik aktywnych spółdzielni socjalnych zarejestrowanych jako PS na 100 tys. mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 0,7;
 - w Polsce: 1,1;
 - najwyższa wartość wśród województw - lubelskie – 3,3;
 - najniższa wartość wśród województw - dolnośląskie – 0,2;
 - pozycja województwa śląskiego: 11.

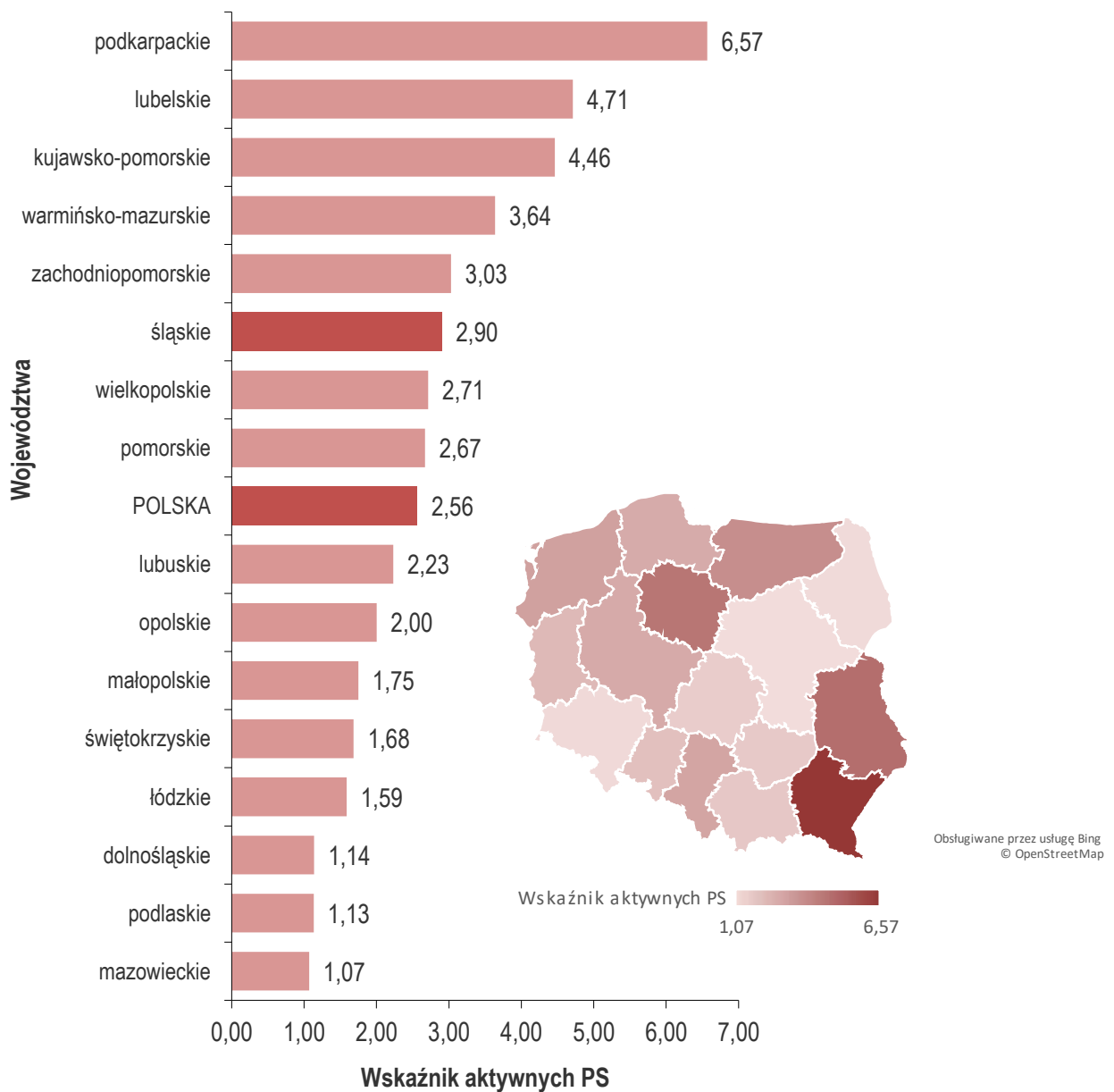
Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego w 2024 roku

- Liczba aktywnych PS wg stanu na 24.06.2024 r.:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: bardzo duże;
 - część województwa o najwyższych wartościach: środkowa;
 - część województwa o najniższych wartościach: zachodnia;
 - zróżnicowanie w podregionach: duże;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: częstochowski – 28;
 - najniższa wartość wśród podregionów: bytomski – 3;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 81;
 - wartość w powiatach ziemskich: 46;
 - powiaty o najwyższych wartościach: m. Częstochowa (18), m. Katowice (16) oraz pszczyński (11);
 - powiaty o najniższych wartościach: m. Chorzów, m. Dąbrowa Górnicza, m. Jaworzno, m. Mysłowice, m. Siemianowice Śląskie, bieruńsko-łędziński, gliwicki, rybnicki, lubliniecki (po 0).

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

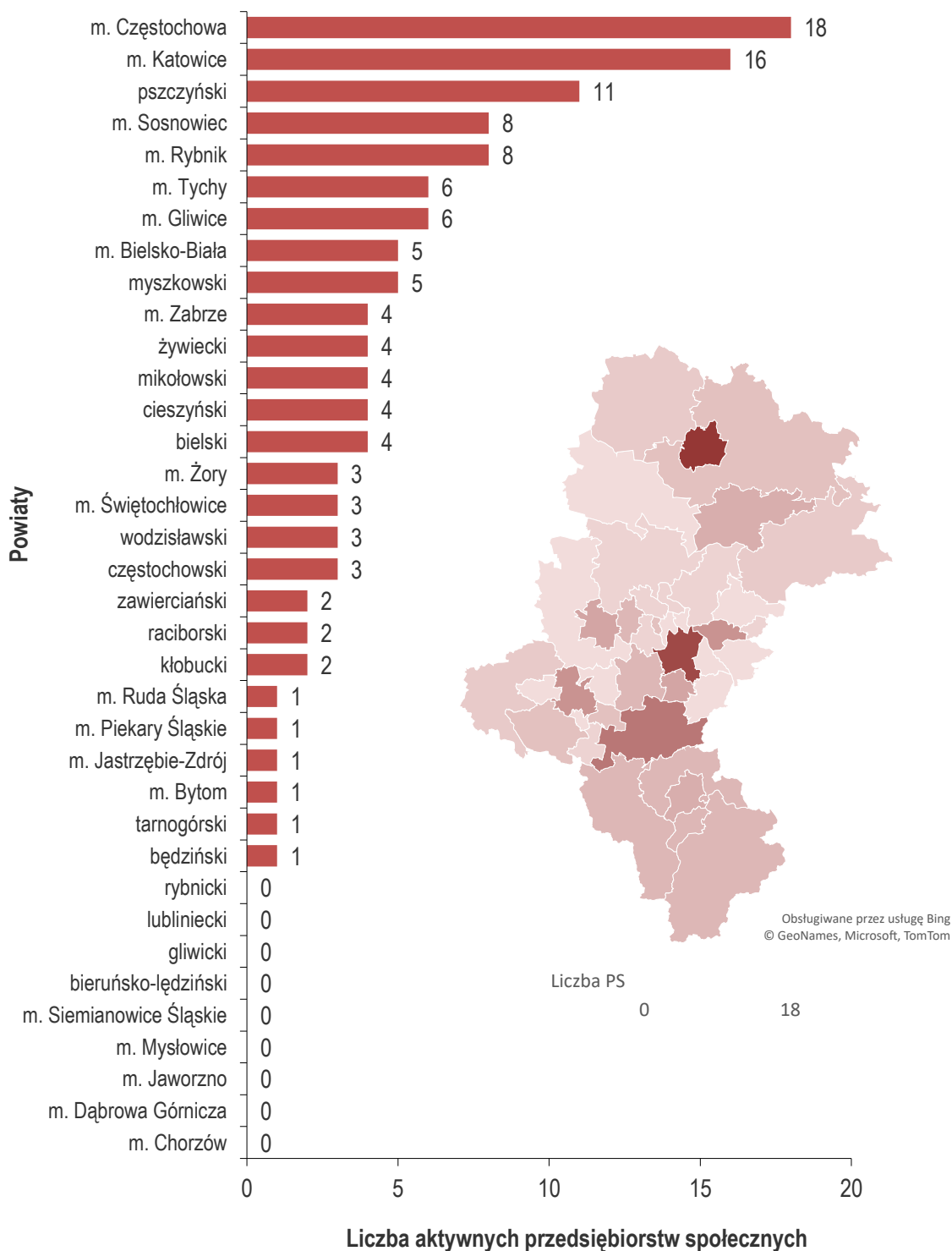
- Zarówno liczba aktywnych PS jak i spółdzielni socjalnych plasuje województwo na drugim miejscu w Polsce, ale liczba aktywnych spółdzielni socjalnych zarejestrowanych jako PS dopiero na 5 miejscu;
- Wskaźnik liczby aktywnych PS na 100 tys. mieszkańców plasuje województwo śląskie na 6 miejscu wśród województw, a w wypadku wszystkich spółdzielni socjalnych oraz tych zarejestrowanych jako PS – dopiero na 11 miejscu;
- Wzrost liczby tworzonych miejsc pracy widoczny zarówno w perspektywie krótkoterminowej jak i długoterminowej;
- Najwięcej PS znajduje się w środkowej części województwa śląskiego oraz w podregionie częstochowskim;
- Najmniej aktywnych PS znajduje się w zachodniej części województwa;
- W powiatach: bieruńsko-łędzińskim, gliwickim, rybnickim, lublinieckim, m. Chorzów, m. Dąbrowa Górnicza, m. Jaworzno, m. Mysłowice, m. Siemianowice Śląskie nie funkcjonowało żadne przedsiębiorstwo społeczne.

Wskaźnik liczby aktywnych przedsiębiorstw społecznych w województwach na 100 tys. mieszkańców wg stanu na koniec czerwca 2024.

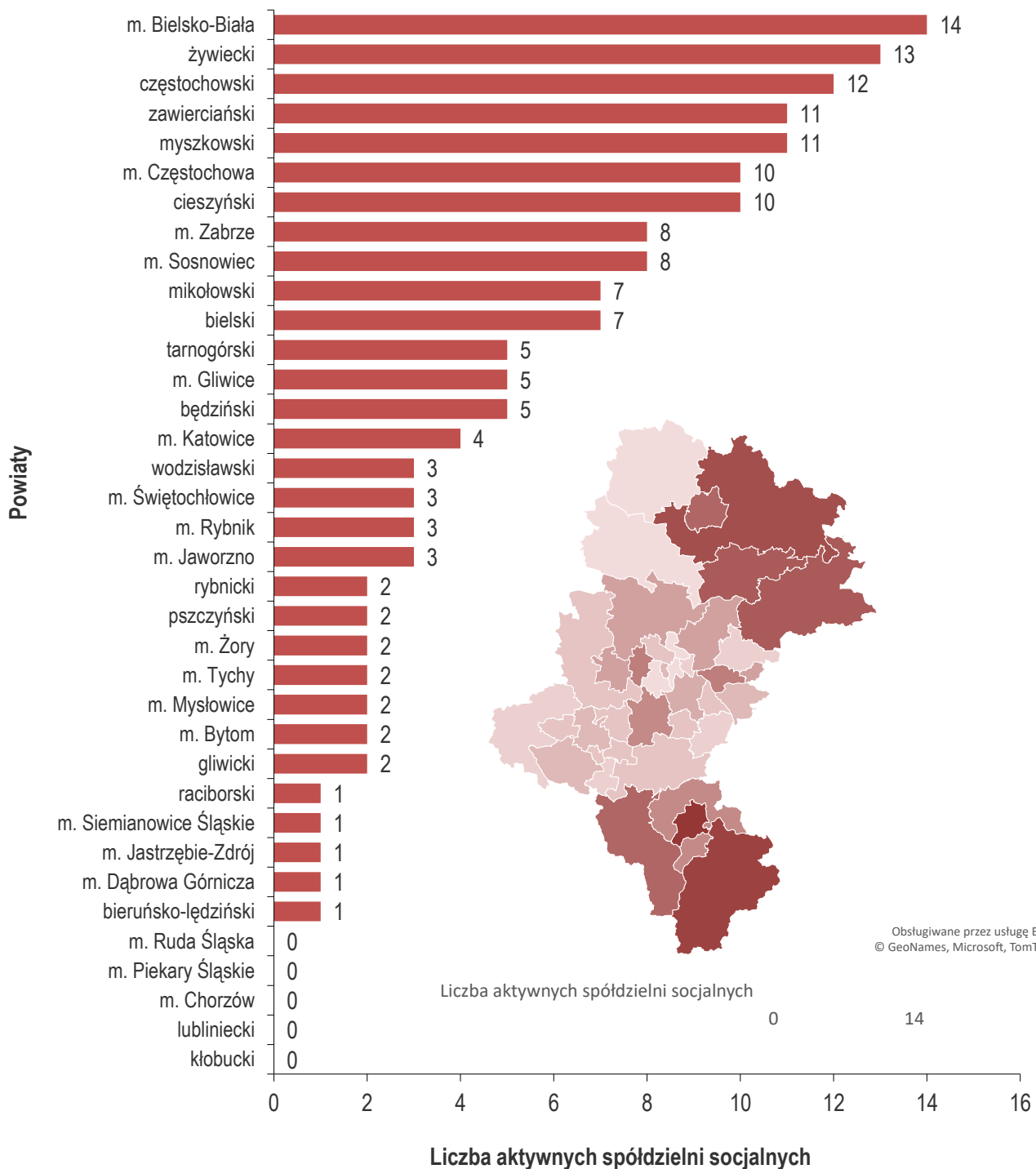
Źródło: opracowanie własne na podstawie *Rejestru Jednostek Pomocy Społecznej*
https://rjps.mrips.gov.pl/RJPS/RU/start.do?id_menu=59 [odczyt 24.06.2024 r.].

Liczba aktywnych przedsiębiorstw społecznych w powiatach województwa śląskiego wg stanu na koniec czerwca 2024.

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Rejestru Jednostek Pomocy Społecznej*
https://rjps.mrips.gov.pl/RJPS/RU/start.do?id_menu=59 [odczyt 24.06.2024 r.].

Liczba aktywnych spółdzielni socjalnych w powiatach województwa śląskiego wg stanu na koniec czerwca 2024.

Uwaga: Dane w rejestrze są niespójne - w powiatach jest w sumie 161 jednostek, a w całym województwie 209.

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Krajowego Rejestru Sądowego*

https://rjps.mriips.gov.pl/RJPS/RU/start.do?id_menu=59 [odczyt 24.06.2024 r.].

4.1.2. Jednostki reintegracyjne

Poniższy rozdział zawiera analizę liczby jednostek integracyjnych w ujęciach statycznym oraz dynamicznym w perspektywie krótko- i średniookresowej, w okresie pomiędzy rokiem 2012 a 2022³⁷. Analiza obejmuje: liczbę placówek KIS, CIS, ZAZ i WTZ oraz strukturę a także liczbę adresatów usług świadczonych przez CIS, ZAZ oraz WTZ. W strukturze przedstawiono podział na uczestników CIS i WTZ oraz pracowników ZAZ. Liczba jednostek KIS podawana jest od 2014 roku.

Sytuacja w latach 2019-2021, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba placówek reintegracji społecznej i zawodowej:
 - 2020: 135;
 - 2021: 132;
 - 2022: 133.
- Zmiana liczby placówek reintegracji społecznej i zawodowej w latach 2020-2022: -2 jednostki (-1,5%).

Tendencje w latach 2012-2022, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba placówek reintegracyjnych:
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: umiarkowana;
 - poziom wahań wartości: mały³⁸;
 - wartość minimalna: 71 - 2012 rok;
 - wartość maksymalna: 137 - 2019 rok.
- Liczba KIS:
 - rodzaj tendencji: spadkowa;
 - siła tendencji: umiarkowana;
 - poziom wahań wartości: duży;
 - wartość minimalna: 26 – 2022 rok;
 - wartość maksymalna: 40 – 2019 rok.
- Liczba CIS:
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: silna;
 - poziom wahań wartości: mały;
 - wartość minimalna: 10 – 2012 rok;
 - wartość maksymalna: 34 – 2022 rok.

³⁷ Analizę przeprowadzono na możliwie najświeższych danych statystycznych. Dane za rok 2023 pojawiają się w IV kwartale 2024.

³⁸ Od 2015 roku zaczęto liczyć liczbę KIS, więc łączna liczba jednostek reintegracyjnych zanotowała duży wzrost pomiędzy rokiem 2014 a 2015.

- Liczba ZAZ:
 - rodzaj tendencji: rosnąca;
 - siła tendencji: słaba;
 - poziom wahań wartości: bardzo mały;
 - wartość minimalna: 9 – 2012 rok;
 - wartość maksymalna: 14 – 2022 rok.

- Liczba WTZ:
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: bardzo słaba;
 - poziom wahań wartości: bardzo mały;
 - wartość minimalna: 52 – 2012 rok;
 - wartość maksymalna: 59 – 2022 rok.

Śląskie na tle kraju na koniec 2022 roku

- Liczba placówek reintegracyjnych:
 - w województwie śląskim: 133;
 - w Polsce: 1 263;
 - najwyższa wartość wśród województw – wielkopolskie – 146;
 - najniższa wartość wśród województw – opolskie – 31;
 - pozycja województwa śląskiego: 2.

- Wskaźnik liczby placówek reintegracyjnych na 100 tys. mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 3,1;
 - w Polsce: 3,3;
 - najwyższa wartość wśród województw – warmińsko-mazurskie – 6,0;
 - najniższa wartość wśród województw – mazowieckie – 2,2;
 - pozycja województwa śląskiego: 12;

- Liczba KIS:
 - w województwie śląskim: 26;
 - w Polsce: 191;
 - najwyższa wartość wśród województw – małopolskie – 31;
 - najniższa wartość wśród województw – lubuskie i podlaskie – po 3;
 - pozycja województwa śląskiego: 3.

- Wskaźnik liczby KIS na 100 tys. mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 0,60;
 - w Polsce: 0,50;
 - najwyższa wartość wśród województw – warmińsko-mazurskie – 2,04;
 - najniższa wartość wśród województw – dolnośląskie – 0,21;
 - pozycja województwa śląskiego: 5;

- Liczba CIS:
 - w województwie śląskim: 34;
 - w Polsce: 208;
 - najwyższa wartość wśród województw – śląskie – 34;
 - najniższa wartość wśród województw – łódzkie – 1;
 - pozycja województwa śląskiego: 1.

- Wskaźnik liczby CIS na 100 tys. mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 0,78;
 - w Polsce: 0,55;
 - najwyższa wartość wśród województw – lubuskie – 1,73;
 - najniższa wartość wśród województw – łódzkie – 0,04;
 - pozycja województwa śląskiego: 5.

- Liczba ZAZ:
 - w województwie śląskim: 14;
 - w Polsce: 135;
 - najwyższa wartość wśród województw – śląskie – 14;
 - najniższa wartość wśród województw – lubuskie i pomorskie – po 2;
 - pozycja województwa śląskiego: 1.

- Wskaźnik liczby ZAZ na 100 tys. mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 0,32;
 - w Polsce: 0,36;
 - najwyższa wartość wśród województw – podlaskie – 0,70;
 - najniższa wartość wśród województw – pomorskie – 0,08;
 - pozycja województwa śląskiego: 11.

- Liczba WTZ:
 - w województwie śląskim: 59;
 - w Polsce: 729;
 - najwyższa wartość wśród województw – wielkopolskie – 89;
 - najniższa wartość wśród województw – lubuskie i opolskie – po 17;
 - pozycja województwa śląskiego: 4.

- Wskaźnik liczby WTZ na 100 tys. mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 1,36;
 - w Polsce: 1,92;
 - najwyższa wartość wśród województw – lubelskie – 2,89;
 - najniższa wartość wśród województw – śląskie – 1,36
 - pozycja województwa śląskiego: 16.

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2022 roku

- Liczba jednostek reintegracyjnych na 10 tys. mieszkańców:
 - zróżnicowanie w ramach województwa: bardzo duże;
 - część województwa o najwyższych wartościach: południowa;
 - część województwa o najniższych wartościach: zachodnia;
 - zróżnicowanie w podregionach: duże;
 - najwyższa wartość wśród podregionów: katowicki – 25;
 - najniższa wartość wśród podregionów: bytomski, gliwicki i tyski – po 11;
 - wartość w miastach na prawach powiatu: 75;
 - wartość w powiatach ziemskich: 58;
 - powiaty o najwyższych wartościach: m. Katowice (10), m. Częstochowa (9) oraz żywiecki (7) i bielski (7);

- powiaty o najniższych wartościach: bieruńsko-lędziński, rybnicki, m. Jaworzno, m. Mysłowice, m. Piekary Śląskie (po 1).

Struktura i poziom adresatów usług reintegracyjnych

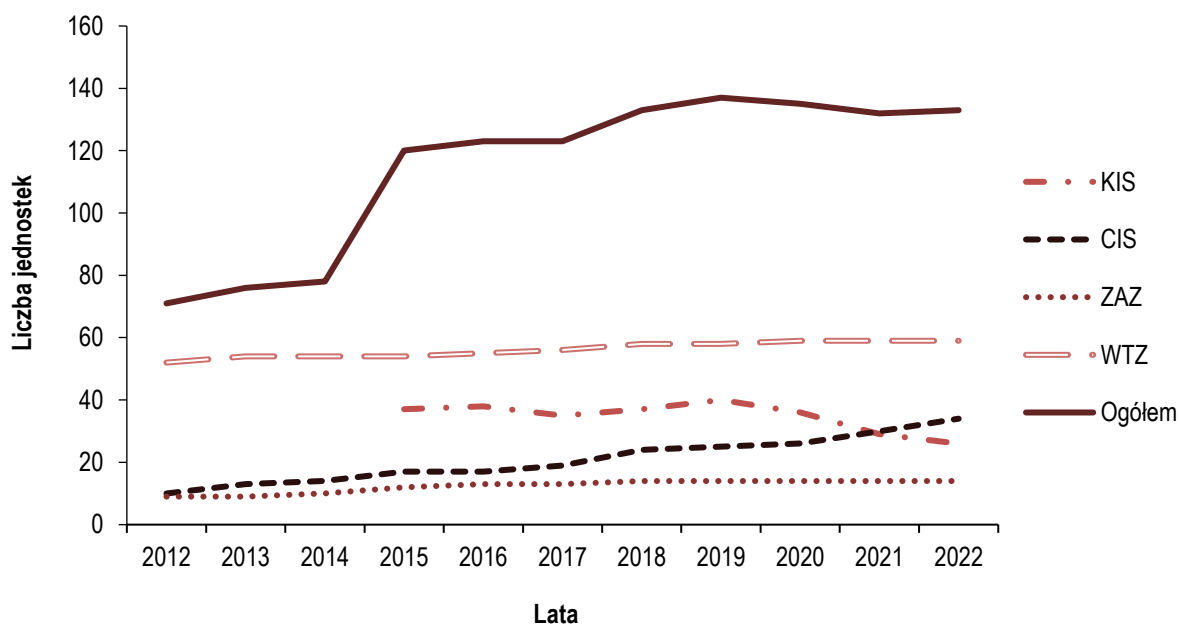
- Województwa o największej liczbie uczestników/zatrudnionych wg stanu na koniec 2022 r.:
 - CIS: śląskie (1 964), lubuskie (1 407) oraz warmińsko-mazurskie (1 384);
 - WTZ: wielkopolskie (3 233), mazowieckie (3 033) oraz śląskie (2 927);
 - ZAZ: podkarpackie (1 215), zachodniopomorskie (975) oraz śląskie (944);
- Województwa o najmniejszej liczbie uczestników/zatrudnionych wg stanu na koniec 2022 r.:
 - CIS: opolskie (278), kujawsko-pomorskie (295), łódzkie (337);
 - WTZ: opolskie (524), lubuskie (679) oraz podlaskie (879);
 - ZAZ: lubuskie (57), pomorskie (152) oraz opolskie (356);
- Województwa o najwyższym wskaźniku liczby uczestników/zatrudnionych na 100 tys. mieszkańców wg stanu na koniec 2022 r.:
 - CIS: lubuskie (14,3), warmińsko-mazurskie (10,1) oraz pomorskie (5,7);
 - WTZ: świętokrzyskie (13,9), warmińsko-mazurskie (10,9) oraz lubelskie (10,8);
 - ZAZ: zachodniopomorskie (5,9), podkarpackie (5,8) oraz opolskie (3,8);
- Województwa o najniższym wskaźniku liczby uczestników/zatrudnionych na 100 tys. mieszkańców wg stanu na koniec 2022 r.:
 - CIS: mazowieckie (0,7), małopolskie (1,2) oraz łódzkie (1,4);
 - WTZ: mazowieckie (5,5), opolskie (5,5) oraz dolnośląskie (6,1);
 - ZAZ: lubuskie (0,6), pomorskie (0,6) oraz mazowieckie (0,8);
- Wskaźniki liczby uczestników/zatrudnionych na 10 tys. mieszkańców wg stanu na koniec 2022 r. w województwie śląskim:
 - jednostki o poziomach wyższych od średniej krajowej: CIS;
 - jednostki o poziomach niższych od średniej krajowej: WTZ oraz ZAZ;
- Dynamika liczebności w latach 2012-2022 - jednostki, które zanotowały wzrosty liczebności: CIS, ZAZ oraz WTZ;
- Dynamika struktury w latach 2012-2022 - jednostki, które zanotowały wzrosty udziałów: ZAZ, WTZ, CIS.

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

- Śląskie, w porównaniu do pozostałych województw, cechuje najwyższa liczba placówek CIS oraz ZAZ, a także duża liczba KIS (3 miejsce) oraz WTZ (4 miejsce);
- Najwięcej jednostek reintegracyjnych funkcjonuje w południowej części województwa, a najmniej w zachodniej;
- W przypadku liczby CIS i ZAZ województwo śląskie wypada najlepiej na tle Polski;
- Śląskie cechuje niski wskaźnik liczby zatrudnionych w ZAZ na tle pozostałych województw (9 miejsce).

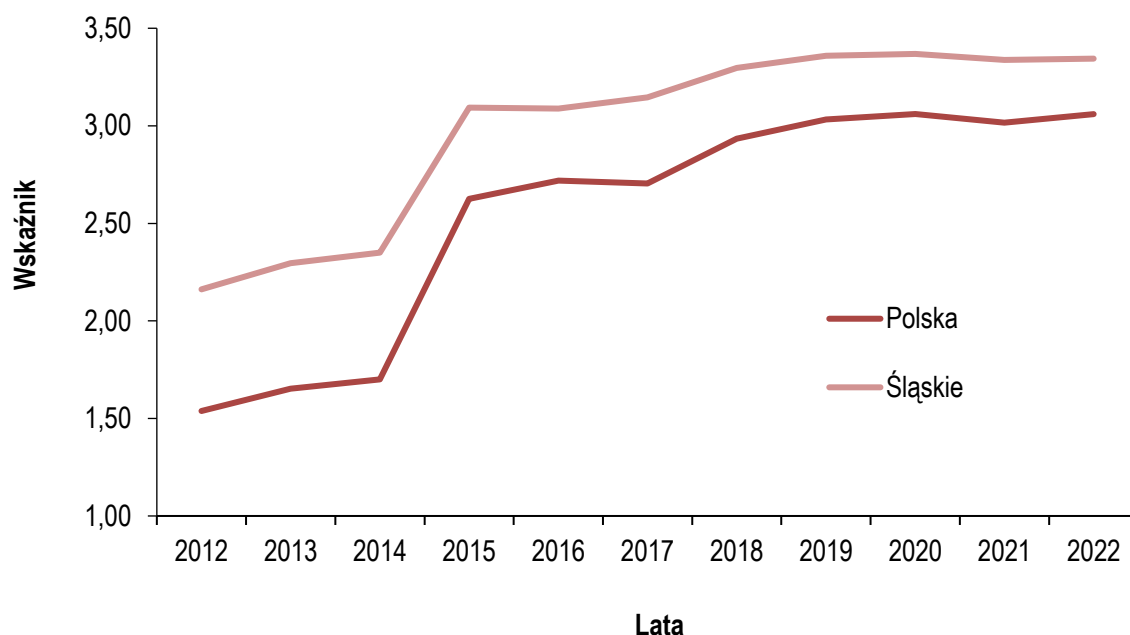
- W województwie śląskim, w porównaniu z pozostałymi województwami, zanotowano bardzo niski wskaźnik liczby jednostek reintegracyjnych na 100 tys. mieszkańców (12 miejsce).
- Śląskie odznacza się najniższym wśród województw wskaźnikiem liczby WTZ na 100 tys. mieszkańców;
- W latach 2019-2021 w województwie wystąpił lekki spadek ogólnej liczby placówek reintegracyjnych, z czego liczba ZAZ i WTZ pozostała bez zmian, liczba CIS rosla, a KIS spadała;
- Tendencje długoterminowe na tle Polski –
 - dla Polski średni wskaźnik zmiany liczby uczestników zajęć w ciągu roku w CIS w latach 2012-2022 wyniósł 134%, a dla województwa śląskiego 280%, ale pomimo wyższego niż średni wskaźnika, plasuje się ono na 4 miejscu wśród województw;
 - dla Polski średni wskaźnik zmiany liczby zatrudnionych w ciągu roku w ZAZ w latach 2012-2022 wyniósł 145%, a dla województwa śląskiego 91%, co dało efekt w postaci 10 miejsca wśród województw;
 - dla Polski średni wskaźnik zmiany liczby uczestników w ciągu roku w WTZ w latach 2012-2022 wyniósł 17,9%, a dla województwa śląskiego 17,7%, przekładając się na 7 miejsce wśród województw.

Zmiana liczby jednostek reintegracji społecznej i zawodowej w województwie śląskim w latach 2012-2022.

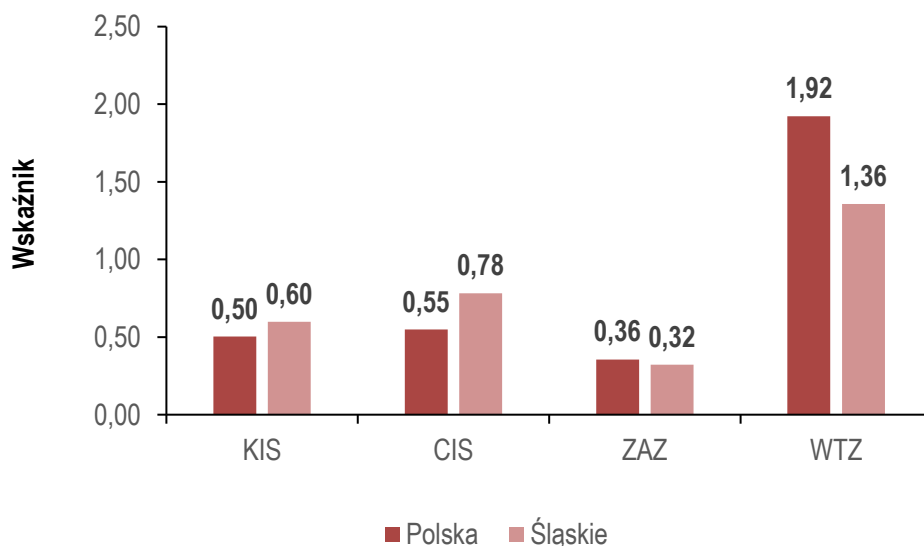
Źródło: 1) GUS, *Centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej w 2022 r.- informacja sygnałna - tablice*, 2) GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 24.06.2024 r.].

Wskaźnik liczby jednostek reintegracji społecznej i zawodowej³⁹ na 100 tys. mieszkańców w województwie śląskim i w Polsce w latach 2012-2022.

Źródło: 1) GUS, *Jednostki reintegracji społecznej i zawodowej w 2012-2022 w województwie śląskim* 2) GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 24.06.2024 r.].

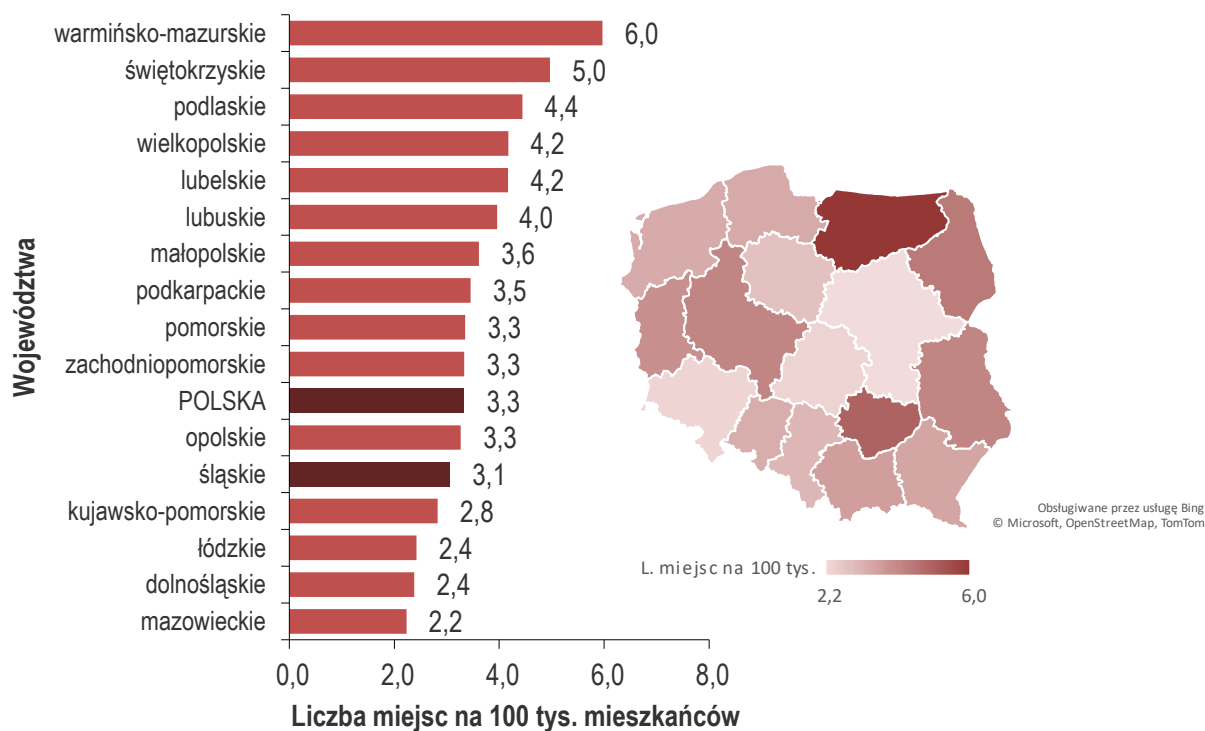
Wskaźnik liczby KIS, CIS, WTZ i ZAZ na 100 tys. mieszkańców w 2022 roku.

Źródło: 1) GUS, *Centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej w 2022 r., informacja sygnałowa, tablice*, 2) GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 24.06.2024 r.].

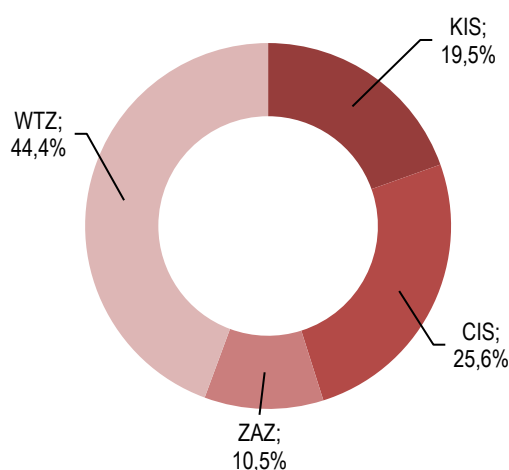
³⁹ Suma liczby KIS, CIS, WTZ oraz ZAZ. Liczba KIS podawana jest od 2015 roku.

Jednostki reintegracji społecznej i zawodowej w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców w 2022 r.

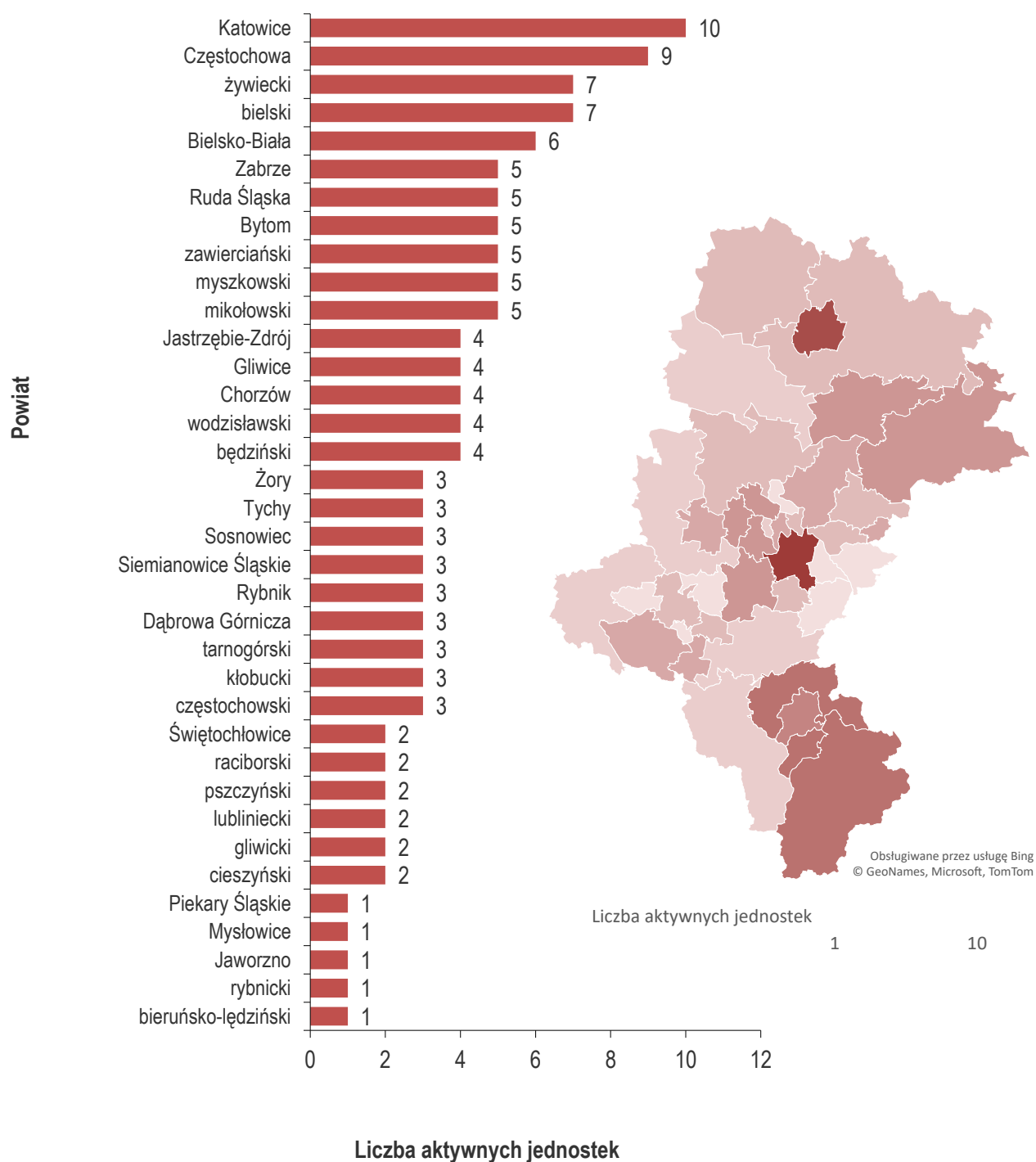
Źródło: 1) GUS, *Centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej w 2022 r., informacja sygnałna, tablice*, 2) GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 24.06.2024 r.].

Struktura liczby jednostek KIS, CIS, ZAZ, WTZ w województwie śląskim w 2022 roku (n=133).

Źródło: 1) GUS, *Centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej w 2022 r., informacja sygnałna, tablice*, 2) GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 24.06.2024 r.].

Liczba aktywnych jednostek reintegracji społecznej i zawodowej w 2022 roku według powiatów w województwie śląskim.

Źródło: 1) GUS, *Centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej w 2022 r. - informacja sygnałowa - tablice*, 2) GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 24.06.2024 r.].

Liczba miejsc na 100 tys. mieszkańców w 2022 roku w CIS, KIS, WTZ i ZAZ wg województw.

Wyszczególnienie	Ogółem		W tym:							
			KIS		CIS		ZAZ		WTZ	
	ogółem	na 100 tys. mieszk.	ogółem	na 100 tys. mieszk.	ogółem	na 100 tys. mieszk.	ogółem	na 100 tys. mieszk.	ogółem	na 100 tys. mieszk.
dolnośląskie	69	2,38	6	0,21	7	0,24	8	0,28	48	1,66
kujawsko-pomorskie	57	2,82	8	0,40	3	0,15	9	0,45	37	1,83
lubelskie	85	4,17	7	0,34	10	0,49	9	0,44	59	2,89
lubuskie	39	3,96	3	0,30	17	1,73	2	0,20	17	1,73
łódzkie	58	2,42	7	0,29	1	0,04	8	0,33	42	1,75
małopolskie	124	3,61	31	0,90	12	0,35	13	0,38	68	1,98
mazowieckie	123	2,23	15	0,27	11	0,20	10	0,18	87	1,58
opolskie	31	3,27	4	0,42	5	0,53	5	0,53	17	1,79
podkarpackie	72	3,45	6	0,29	17	0,81	12	0,58	37	1,77
podlaskie	51	4,44	3	0,26	16	1,39	8	0,70	24	2,09
POLSKA	1 263	3,33	191	0,50	208	0,55	135	0,36	729	1,92
pomorskie	79	3,35	9	0,38	20	0,85	2	0,08	48	2,03
śląskie	133	3,04	26	0,59	34	0,78	14	0,32	59	1,35
świętokrzyskie	59	4,97	11	0,93	7	0,59	7	0,59	34	2,86
warmińsko-mazurskie	82	5,96	28	2,04	10	0,73	9	0,65	35	2,55
wielkopolskie	146	4,17	21	0,60	27	0,77	9	0,26	89	2,54
zachodniopomorskie	55	3,33	6	0,36	5	0,30	10	0,61	28	1,70

Źródło: 1) GUS, *Centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej w 2022 r. - informacja sygnałna - tablice*, 2) GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 24.06.2024 r.].

Liczba aktywnych jednostek reintegracyjnych w województwie śląskim w 2022 roku w podziale na podregiony.

Wyszczególnienie		Ogółem	W tym:			
			KIS	CIS	ZAZ	WTZ
Województwo śląskie		133	26	34	14	59
Podregiony	bielski	22	10	3	2	7
	bytomski	11	2	2	1	6
	częstochoowski	20	1	11	1	7
	gliwicki	11	1	2	2	6
	katowicki	25	3	6	3	13
	rybnicki	17	3	3	3	8
	sosnowiecki	16	4	5	0	7
	tyski	11	2	2	2	5
Rodzaje powiatów	miasta na prawach powiatu	75	12	19	10	34
	powiaty ziemskie	58	14	15	4	25

Źródło: 1) GUS, *Centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej w 2022 r. - informacja sygnałna - tablice*, 2) GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 24.06.2024 r.].

Liczba aktywnych jednostek reintegracyjnych w województwie śląskim w 2022 roku w podziale na powiaty.

Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem	W tym:			
			KIS	CIS	ZAZ	WTZ
1	będziński	4	2	1	0	1
2	bielski	7	5	1	0	1
3	bieruńsko-lędziński	1	0	0	0	1
4	cieszyński	2	1	0	0	1
5	częstochowski	3	0	2	0	1
6	gliwicki	2	0	0	0	2
7	kłobucki	3	0	1	0	2
8	lubliniecki	2	0	1	0	1
9	mikołowski	5	0	1	2	2
10	myszkowski	5	0	3	0	2
11	pszczyński	2	1	0	0	1
12	raciborski	2	1	0	0	1
13	rybnicki	1	0	0	0	1
14	tarnogórski	3	1	0	0	2
15	wodzisławski	4	0	1	1	2
16	zawierciański	5	0	3	0	2
17	żywiecki	7	3	1	1	2
18	m. Bielsko-Biała	6	1	1	1	3
19	m. Bytom	5	1	1	1	2
20	m. Chorzów	4	1	0	1	2
21	m. Częstochowa	9	1	5	1	2
22	m. Dąbrowa Górnicza	3	1	1	0	1
23	m. Gliwice	4	0	1	1	2
24	m. Jastrzębie-Zdrój	4	1	1	1	1
25	m. Jaworzno	1	0	0	0	1
26	m. Katowice	10	0	2	1	7
27	m. Mysłowice	1	0	0	0	1
28	m. Piekary Śląskie	1	0	0	0	1
29	m. Ruda Śląska	5	1	2	1	1
30	m. Rybnik	3	1	0	0	2
31	m. Siemianowice Śląskie	3	1	1	0	1
32	m. Sosnowiec	3	1	0	0	2
33	m. Świętochłowice	2	0	1	0	1
34	m. Tychy	3	1	1	0	1
35	m. Zabrze	5	1	1	1	2
36	m. Żory	3	0	1	1	1

Źródło: 1) GUS, *Centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej w 2022 r. - informacja sygnałowa - tablice*, 2) GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 24.06.2024 r.].

4.1.3. Organizacje non-profit, w tym organizacje pożytku publicznego

Niniejszy podrozdział przedstawia analizę statyczną oraz dynamiczną liczby aktywnych organizacji sektora non-profit oraz organizacji pożytku publicznego na przestrzeni lat 2012-2022⁴⁰. Dane za lata 2012-2022 pochodzą z tablic wygenerowanych z *Banku Danych Lokalnych* GUS, a za rok 2022 z wyników wstępnych badań GUS⁴¹. Analizie została poddana również struktura przychodów organizacji non-profit na koniec 2022 r. wg źródeł finansowania.

Sytuacja w latach 2020-2022, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba aktywnych organizacji sektora non-profit:
 - w 2020 roku: 8,0 tys.;
 - w 2022 roku: 8,7 tys.;
- Zmiana liczby aktywnych organizacji sektora non-profit: wzrost o 0,7 tys.;
- Wskaźnik zmiany liczby aktywnych organizacji sektora non-profit: 8,7 %.
- Liczba aktywnych OPP:
 - w 2020 roku: 1,1 tys.;
 - w 2022 roku: 1,2 tys.;
- Zmiana liczby aktywnych OPP: wzrost o 0,1 tys.;
- Wskaźnik zmiany liczby aktywnych OPP: 9,1%.

Tendencje w latach 2012-2022, województwo śląskie, stan na koniec danego roku

- Liczba aktywnych organizacji sektora non-profit:
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: umiarkowana;
 - poziom wahań wartości: umiarkowany;
 - wartość minimalna: 7,0 tys. – 2012 rok;
 - wartość maksymalna: 8,7 tys. – 2022 rok.
- Liczba aktywnych OPP:
 - rodzaj tendencji: wzrostowa;
 - siła tendencji: umiarkowana;
 - poziom wahań wartości: umiarkowany;
 - wartość minimalna: 0,8 tys. – 2012 rok;
 - wartość maksymalna: 1,2 tys. – 2022 rok.

⁴⁰ Analizę przeprowadzono na możliwie najświeższych danych statystycznych. Dane za rok 2023 pojawią się w IV kwartale 2024.

⁴¹ Główny Urząd Statystyczny podaje dane na temat liczby organizacji sektora non-profit oraz OPP co dwa lata.

Śląskie na tle kraju na koniec 2022 roku

- Liczba organizacji non-profit:
 - w województwie śląskim: 8,7 tys.;
 - w Polsce: 103,4 tys.;
 - najwyższa wartość wśród województw – mazowieckie – 16,6 tys.;
 - najniższa wartość wśród województw – opolskie – 2,6 tys.;
 - pozycja województwa śląskiego: 4.
- Wskaźnik liczby organizacji non-profit na 10 tys. mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 19,9;
 - w Polsce: 27,3;
 - najwyższa wartość wśród województw – lubelskie – 31,9;
 - najniższa wartość wśród województw – śląskie – 19,9;
 - pozycja województwa śląskiego: 16.
- Liczba OPP:
 - w województwie śląskim: 1,2 tys.;
 - w Polsce: 9,5 tys.;
 - najwyższa wartość wśród województw – mazowieckie – 1,5 tys.;
 - najniższa wartość wśród województw – świętokrzyskie – 0,2 tys.;
 - pozycja województwa śląskiego: 2.
- Wskaźnik liczby OPP na 10 tys. mieszkańców:
 - w województwie śląskim: 2,7;
 - w Polsce: 2,5;
 - najwyższa wartość wśród województw – opolskie – 4,2;
 - najniższa wartość wśród województw – świętokrzyskie – 1,7;
 - pozycja województwa śląskiego: 6.

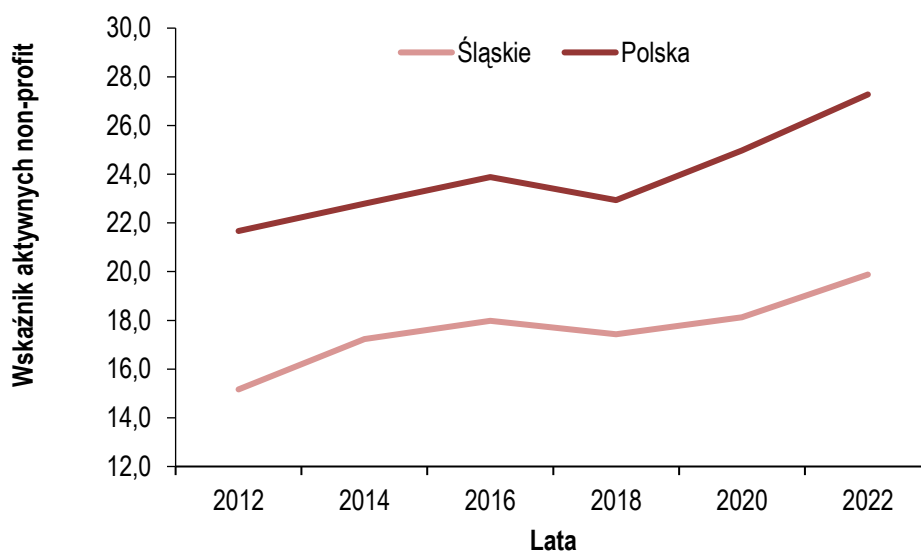
Struktura przychodów organizacji sektora non-profit:

- Największa suma przychodów: województwo mazowieckie – 16,56 mld zł;
- Najmniejsza suma przychodów: województwo lubuskie – 0,70 mld zł;
- Suma przychodów w województwie śląskim: 4,02 mld zł;
- Odsetek przychodów wg ich charakteru w województwie śląskim:
 - rynkowy: 30,9%;
 - nierynkowy publiczny: 45,8%;
 - nierynkowy niepubliczny: 15,0%;
 - składki członkowskie: 5,6%;
 - inne: 2,8%;
- Wskaźnik średniej sumy przychodów na 1 organizację:
 - w województwie śląskim: 0,46 mln zł;
 - w Polsce: 0,45 mln zł;
 - najwyższa wartość wśród województw – mazowieckie – 1,00 mln zł;
 - najniższa wartość wśród województw – lubuskie – 0,26 mln zł;
 - pozycja województwa śląskiego: 2.

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

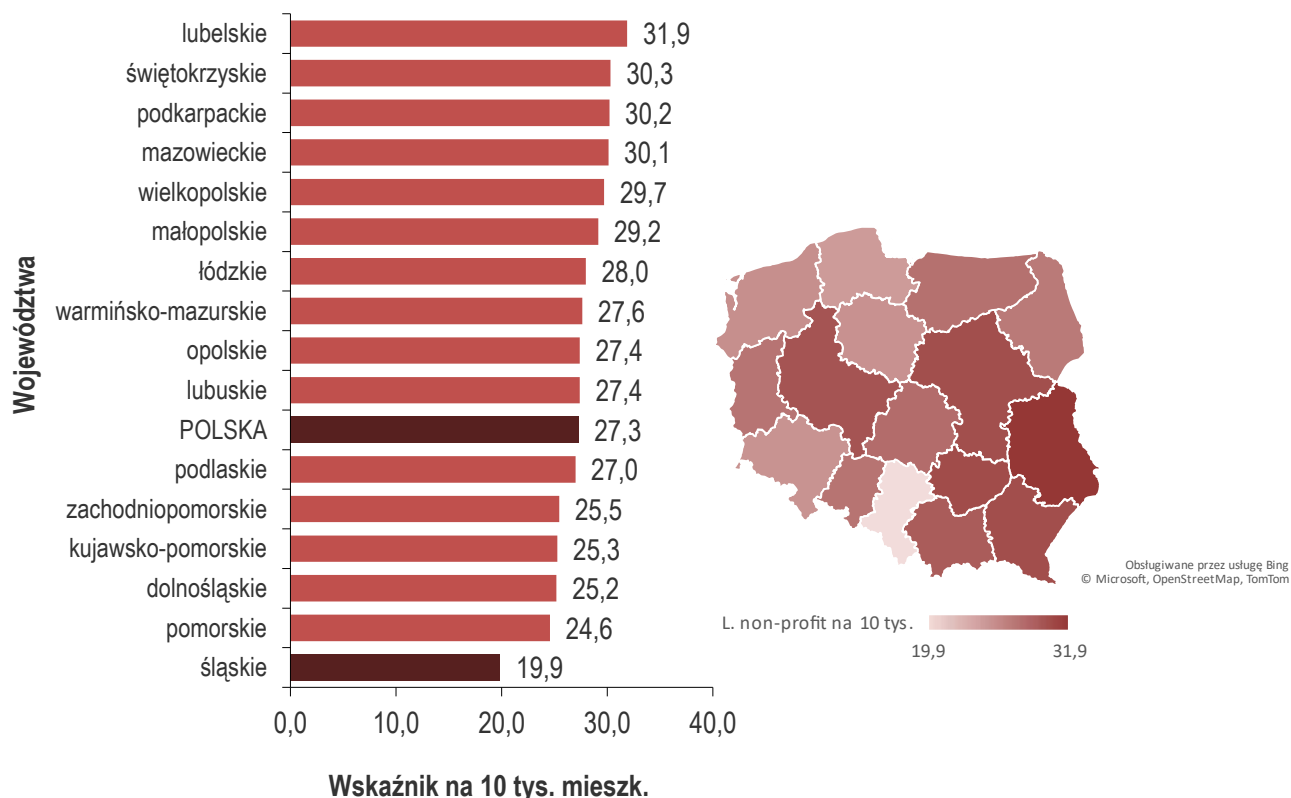
- Wskaźnik liczby organizacji non-profit na 10 tys. mieszkańców plasuje województwo śląskie na ostatnim miejscu wśród województw;
- Województwo śląskie zajmuje 2 miejsce wśród województw pod względem liczby organizacji OPP, ale w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców dopiero na 6;
- W województwie śląskim zanotowano wzrost liczby organizacji sektora non-profit, w tym OPP, zarówno w perspektywie krótkoterminowej, jak i długoterminowej;
- Tendencje długoterminowe na tle Polski –
 - wyższy od średniej w Polsce (23,8%) wskaźnik wzrostu liczby placówek sektora non-profit w latach 2012-2022 (24,3%);
 - wyższy od średniej w Polsce (18,8%) oraz najwyższy wśród województw wskaźnik wzrostu liczby placówek OPP w latach 2012-2022 (50%);
- Śląskie znajduje się na 2 miejscu wśród województw pod względem wielkości przychodów organizacji non-profit oraz na 2 miejscu pod względem średnich przychodów ogólnych na 1 organizację sektora non-profit.

Organizacje sektora non-profit w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w latach 2012-2022 w województwie śląskim i w Polsce.

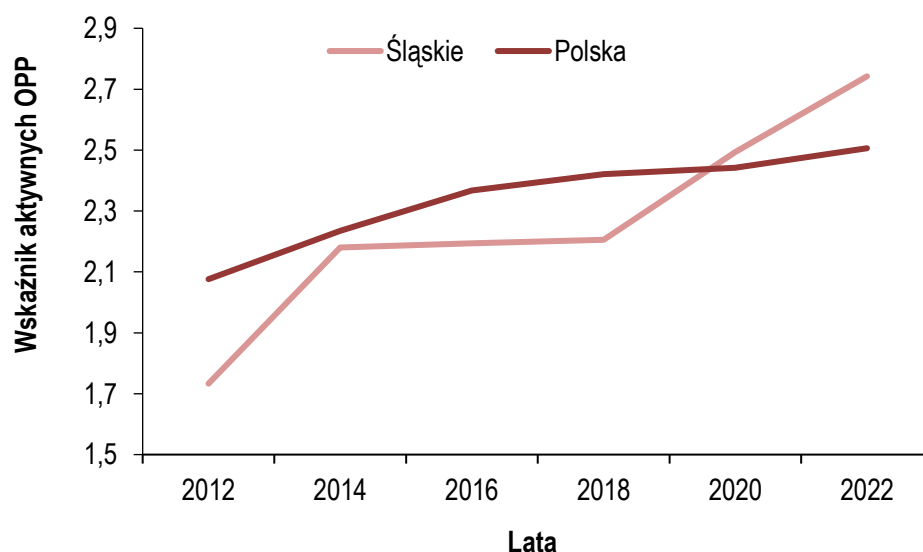
Źródło: 1) GUS, *Działalność stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji, społecznych podmiotów wyznaniowych, kół gospodyń wiejskich oraz samorządu gospodarczego i zawodowego w 2022 r. – wyniki wstępne* - tablice, 2) GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 24.06.2024 r.].

Organizacje sektora non-profit w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w 2022 r.

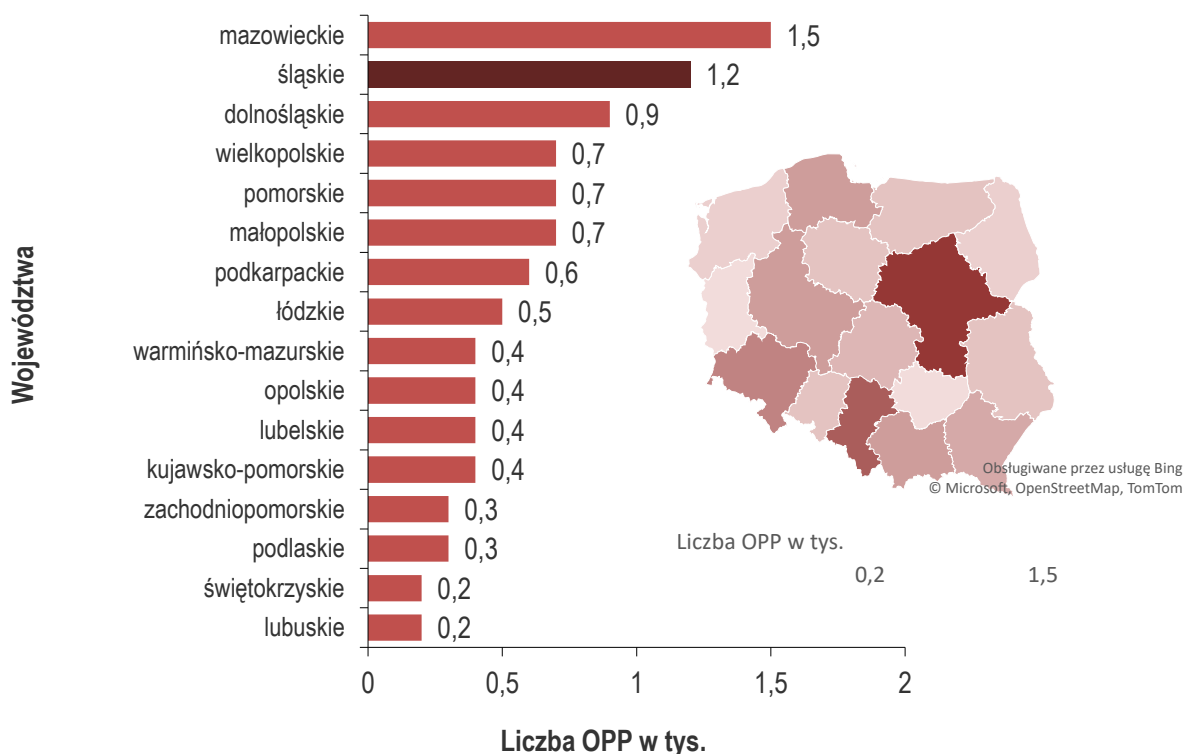
Źródło: 1) GUS, *Działalność stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji, społecznych podmiotów wyznaniowych, kół gospodyń wiejskich oraz samorządu gospodarczego i zawodowego w 2022 r. – wyniki wstępne - tablice*, 2) GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 24.06.2024 r.].

OPP w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w latach 2012-2022 w województwie śląskim i w Polsce.

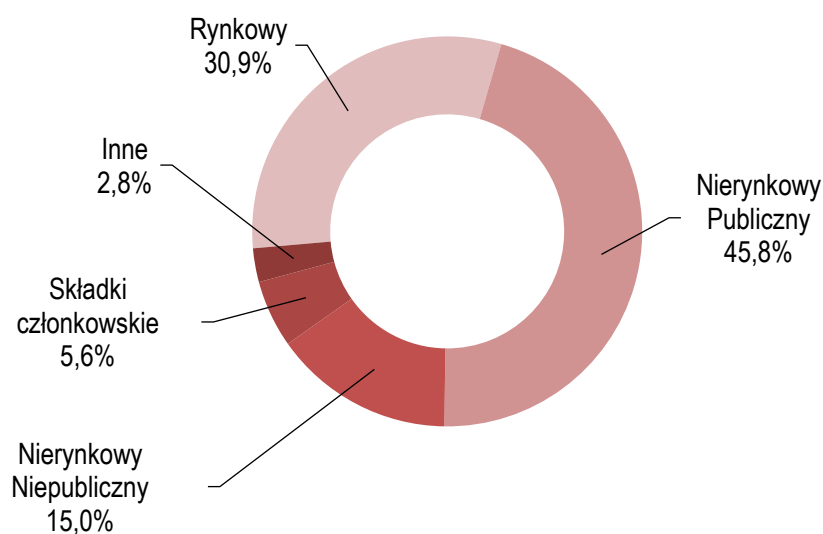
Źródło: 1) GUS, *Bank Danych Lokalnych*, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 24.06.2024 r.], 2) *Działalność stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji, społecznych podmiotów wyznaniowych, kół gospodyń wiejskich oraz samorządu gospodarczego i zawodowego w 2022 r. – wyniki wstępne – tablice*

Liczba aktywnych OPP w Polsce na koniec 2022 r. ze względu na województwa.

Źródła: 1) GUS, *Bank Danych Lokalnych* <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 24.06.2024 r.], 2) *Działalność stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji, społecznych podmiotów wyznaniowych, kół gospodyń wiejskich oraz samorządu gospodarczego i zawodowego w 2022 r.* – wyniki wstępne – tablice.

Struktura przychodów organizacji sektora non-profit w województwie śląskim na koniec 2022 r. (w %).

Źródło: 1) GUS, *Bank Danych Lokalnych* <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> [odczyt 24.06.2024 r.], 2) *Działalność stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji, społecznych podmiotów wyznaniowych, kół gospodyń wiejskich oraz samorządu gospodarczego i zawodowego w 2022 r.* – wyniki wstępne – tablice.

4.2. System wsparcia sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim

Podrozdział skupia się na charakterystyce infrastruktury wsparcia ekonomii społecznej. Liczba OWES posiadających aktualną akredytację w województwie śląskim jest równa 7, ale tylko 6 zostało wybranych do otrzymania dofinansowania z programu *Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027* w ramach naboru do działania 7.1 *Ekonomia społeczna* typu 1 *Wzmocnienie sektora ekonomii społecznej*⁴². Wynika to z podziału województwa na 6 obszarów, dokonanego na potrzeby zapewnienia w województwie funkcjonowania sieci wsparcia OWES, pozwalającej na łatwy dostęp do świadczonych usług (uchwałą Zarządu Województwa Śląskiego nr 1088/44/V/2015 z dnia 23 czerwca 2015 r.): częstochowski (północny), rybnicki (zachodni), bielski (południowy), centralno-wschodni, centralno-zachodni, centralno-południowy.

W podrozdziale zawarto analizę liczby funkcjonujących i posiadających akredytacje OWES wg stanu na koniec 2023 roku. Dane pochodzą z *Mapy Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej* udostępnianej przez Departament Ekonomii Społecznej i Solidarnej MRPiPS. Analiza dynamiki w przypadku OWES nie jest uzasadniona, ponieważ ich liczba jest określona na podstawie aktualnie obowiązującego regionalnego programu wdrażania funduszy europejskich (*Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Śląskiego na lata 2014-2020* i *Fundusze Europejskie dla Śląskiego na lata 2021-2027*).

OWES funkcjonujące w województwie śląskim w 2024 roku to:

- OWES obszaru południowego (wcześniej pn. OWES obszaru bielskiego);
- NOWES (wcześniej pn. OWES SWR);
- ROWES 2.0;
- JOWES;
- OWES subregionu Centralno-Wschodniego 2024-2029 (wcześniej pn. OWES subregionu Centralno-Wschodniego);
- OWES Obszaru Rybnickiego.

Śląskie na tle kraju w 2024 roku

- Liczba OWES posiadających akredytację wg danych z czerwca 2024 r.:
 - w województwie śląskim: 7;
 - w Polsce: 65;
 - najwyższa wartość wśród województw – śląskie – 7;
 - najniższa wartość wśród województw – zachodniopomorskie – 1;
 - pozycja województwa śląskiego: 1.

Sytuacja wewnątrz województwa śląskiego na koniec 2023 roku

W latach 2018-2023 OWES-y realizowały projekty w ramach *Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Śląskiego na lata 2014-2020*, Osi Priorytetowej IX *Włączenie społeczne*, Działania 9.3 *Rozwój ekonomii społecznej w regionie*, Poddziałania 9.3.1 *Wsparcie sektora ekonomii społecznej – projekty konkursowe*. W konkursie zostały określone wskaźniki do

⁴² Serwis Regionalnego Programu Województwa Śląskiego, https://funduszeue.slaskie.pl/czytaj/wyniki_naboru_7_1_ekonomia_spoleczna_23022024 [odczyt 28.06.2024 r.].

osiągnięcia w projektach przez poszczególne OWES-y. Poniżej wskazano wartości osiągnięte na koniec projektów, tj. na 31.12.2023 roku.

- Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych:
 - OWES obszaru bielskiego: 245;
 - OWES SWR: 382;
 - ROWES 2.0: 360;
 - JOWES: 288;
 - OWES subregionu Centralno-Wschodniego: 442;
 - OWES Obszaru Rybnickiego: 195.
- Wskaźnik realizacji planowanej liczby utworzonych miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych:
 - OWES-y o poziomach wyższych niż 100%: wszystkie;
 - Najwyższy poziom: ROWES 2.0;
 - Najniższy poziom: OWES SWR.

Struktura i poziom osiągnięcia wskaźników

- Poziom osiągnięcia wybranych wskaźników przez wszystkie OWES województwa śląskiego na koniec 2023 r.:
 - liczba grup inicjatywnych, które w wyniku działalności OWES wypracowały założenia co do utworzenia podmiotu ekonomii społecznej: 564, tj. 783%;
 - liczba środowisk, które w wyniku działalności OWES przystąpiły do wspólnej realizacji przedsięwzięcia mającego na celu rozwój ekonomii społecznej: 203, tj. 282%;
 - liczba organizacji pozarządowych prowadzących działalność odpłatną pożytku publicznego lub działalność gospodarczą, utworzonych w wyniku działalności OWES: 296, tj. 211%;
 - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek): 1 680, tj. 145%;
 - liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem: 1 710, tj. 122%;
 - liczba miejsc pracy utworzonych w wyniku działalności OWES dla osób wskazanych w definicji przedsiębiorstwa społecznego: 1 752, tj. 113%;
 - liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych: 1 912, tj. 107%;
 - liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie: 5 955, tj. 106%;
 - procent wzrostu obrotów przedsiębiorstw społecznych objętych wsparciem: 5%, tj. 100%.

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

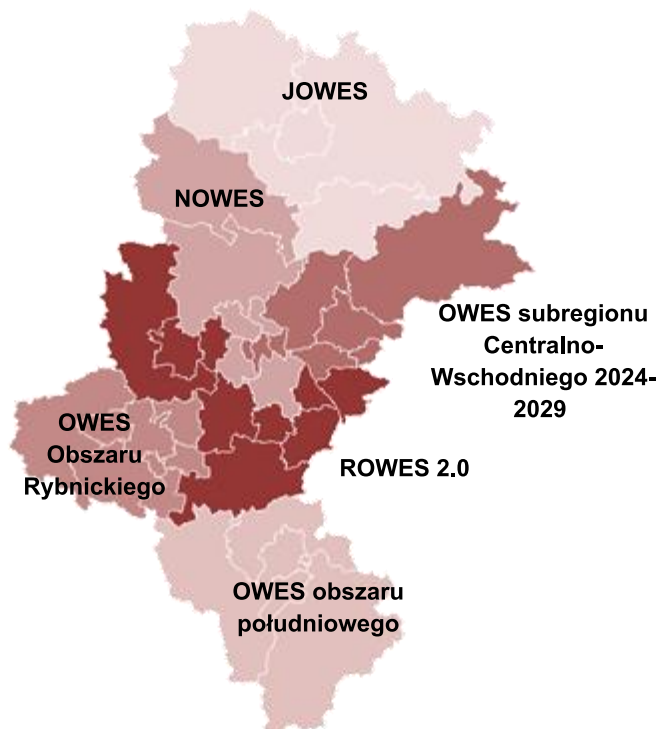
- W województwie śląskim występuje najwyższa wśród województw liczba OWES posiadających akredytację;
- Wszystkie OWES-y osiągnęły bądź przekroczyły założone wartości wskaźników w zakresie utworzonych miejsc pracy. Najwyższy poziom realizacji wskaźnika dot. utworzonych miejsc pracy wystąpił w ROWES 2.0, a najniższy w OWES-ie SWR;
- Łączna liczba miejsc pracy utworzonych w wyniku działalności OWES dla osób wskazanych w definicji PS wg stanu na koniec 2023 na terenie województwa śląskiego wyniosła 1 752.

Lista OWES województwa śląskiego wraz z obszarem wsparcia.

OWES	Powiaty
Jurajski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej	częstochowski, kłobucki, myszkowski, Częstochowa
Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej obszaru południowego	bielski, cieszyński, żywiecki, Bielsko-Biała
NOWES	lubliniecki, tarnogórski, Bytom, Katowice, Piekary Śląskie, Ruda Śląska
OWES Obszaru Rybnickiego	raciborski, rybnicki, wodzisławski, Jastrzębie-Zdrój, Rybnik, Żory
OWES subregionu Centralno-Wschodniego 2024-2029	będziński, zawierciański, Chorzów, Dąbrowa Górnicza, Siemianowice Śląskie, Sosnowiec, Świętochłowice
Regionalny Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej 2.0	bieruńsko-lędziński, gliwicki, mikołowski, pszczyński, Gliwice, Jaworzno, Mysłowice, Tychy, Zabrze
Podbeskidzki Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej (posiada akredytację, lecz nie realizuje wsparcia OWES w ramach projektu z FE SL)	cieszyński

Źródło: opracowanie własne ROPS na podstawie danych OWES.

Podział województwa śląskiego na obszary wsparcia przez OWES.

Źródło: opracowanie własne na podstawie opracowania Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego oraz danych OWES.

5. Aneks

Poziom realizacji wskaźników w projektach OWES w województwie śląskim w latach 2018-2023, stan na koniec 2023 roku.

Nazwa wskaźnika	OWES obszaru bielskiego			ROWES			OWES SWR			OWES Obszaru Rybnickiego			OWES subregiony Centralno-Wschodniego			JOWES		
	Wartość osiągnięta	Wartość docelowa	wskaźnik	Wartość osiągnięta	Wartość docelowa	wskaźnik	Wartość osiągnięta	Wartość docelowa	wskaźnik	Wartość osiągnięta	Wartość docelowa	wskaźnik	Wartość osiągnięta	Wartość docelowa	wskaźnik	Wartość osiągnięta	Wartość docelowa	wskaźnik
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	876	766	114%	1126	1008	112%	1169	1138	103%	683	592	115%	1198	1192	101%	903	898	101%
Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	251	192	131%	358	255	140%	304	278	109%	180	150	120%	304	301	101%	313	227	138%
Liczba grup inicjatywnych, które w wyniku działalności OWES wypracowały założenia co do utworzenia podmiotu ekonomii społecznej	187	12	1558%	150	12	1250%	58	12	483%	35	12	292%	43	12	358%	91	12	758%
Liczba środowisk, które w wyniku działalności OWES przystąpiły do wspólnej realizacji przedsięwzięcia mającego na celu rozwój ekonomii społecznej	41	12	342%	80	12	667%	12	12	100%	18	12	150%	32	12	267%	20	12	167%
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	225	162	139%	333	203	164%	295	248	119%	195	129	151%	430	239	180%	202	180	112%
Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	245	227	108%	360	306	118%	382	379	101%	195	181	108%	442	420	105%	288	271	106%

Nazwa wskaźnika	OWES obszaru bielskiego			ROWES			OWES SWR			OWES Obszaru Rybnickiego			OWES subregiony Centralno-Wschodniego			JOWES		
	Wartość osiągnięta	Wartość docelowa	wskaźnik	Wartość osiągnięta	Wartość docelowa	wskaźnik	Wartość osiągnięta	Wartość docelowa	wskaźnik	Wartość osiągnięta	Wartość docelowa	wskaźnik	Wartość osiągnięta	Wartość docelowa	wskaźnik	Wartość osiągnięta	Wartość docelowa	wskaźnik
Liczba miejsc pracy utworzonych w wyniku działalności OWES dla osób wskazanych w definicji przedsiębiorstwa społecznego	245	201	122%	285	270	106%	346	340	102%	195	160	122%	442	336	132%	239	239	100%
Liczba organizacji pozarządowych prowadzących działalność odpłatną pożytku publicznego lub działalność gospodarczą, utworzonych w wyniku działalności OWES	78	19	411%	93	25	372%	30	28	107%	24	15	160%	39	30	130%	32	23	139%
Procent wzrostu obrotów przedsiębiorstw społecznych objętych wsparciem	5%	5%	100%	5%	5%	100%	5%	5%	100%	5%	5%	100%	5%	5%	100%	5%	5%	100%

Źródło: opracowanie własne ROPS na podstawie danych OWES.